

Ljudska PRAVICA

«LJUDSKA PRAVICA»
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z «BORBO».

LETO XXIII. Štev. 84
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN ŠINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

S TISKOVNE KONFERENCE SEKRETARJA ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA VELJKA ZEKOVICA

KAKO BO UREJENO VPRAŠANJE JAVNIH USLUŽBENCEV

Nekatere podrobnosti iz osnutka zakona, ki bo bržkone že v juniju na dnevnem redu zasedanja Zvezne ljudske skupščine

Beograd, 8. aprila (Tanjug). Sekretar Zveznega izvršnega sveta Veljko Zeković je na današnjem sestanku z novinarji govoril o načelih, na katerih stoji prvi osnutek zakona o javnih uslužbencih, ki bo veljal za vse uslužbenke, razen uslužbencev, zaposlenih v gospodarstvu. Njihovo vprašanje bo urejeno z zakonom o delovnih odnosih. Ta zakon tudi ne bo veljal za uslužbenke v družbenih organizacijah. Prvotno so nekateri mislili, da bi bilo treba uveljaviti posebne zakone za posamezne javne službe, pozneje pa je prevladalo mnenje, da je treba uveljaviti en zakon, da bi na bolj enoten način uredili vprašanje javnih uslužbencev. Novi zakon naj bi kar največ pripomogel k uspešnemu poslovanju organov uprave.

Veljko Zeković je predvsem poudaril načelo, da se vsa mesta v javnih službah praviloma popolnoma nujajo z natečajem. Po njegovem mnenju je to za naše razmere naj-

boljša metoda. Drugo načelo je poudarjanje potrebe po nenehnem izpopolnjevanju strokovne in politične izobrazbe uslužbencev v vseh javnih službah. Zakon naj pripomore, da bomo dobili celotnejšo, bolj kvalificirano, učinkovitejšo in manj okorno državno upravo. Veljko Zeković je rekel, da ni treba posebej poudarjati, da kvalifikacije, ki si jih pridobijo ljudje v šolah, vstevši fakultete, ne dajejo kadrov, kakršni so nam potrebni v upravi.

Ko je govoril o sistemu razvrstitve in napredovanja, je Veljko Zeković rekel, da stoji ta sistem na načelih, ki smo jih imeli v sedanjih uslužbenih zakonodajah. Novosti so samo v tem, da bosta razvrstitve in napredovanje bolj vezana na strokovnost in vneto uslužbenec. Zato bo v vseh javnih službah uvedeno ocenjevanje uslužbencev. Glede natečaja za vsa mesta v javnih službah je Z-

eković rekel, da bi lahko ta ukrep, če ga bomo pravilno uporabljali, znatno prispeval k zbolšanju sestave naše uprave. Z natečajem bi morali predvsem zagotoviti, da bomo za izpraznjena delovna mesta dobili najbolj kvalificirane kadre. Važno je tudi, da bo ves postopek v zvezi s prejetjem uslužbencev podvržen javni kontroli. Edina njegova pomisleka proti natečaju sta v tem, da nimamo toliko nezaposlenih kadrov in da je natečaj dokaj formalna stvar.

Veljko Zeković je govoril tudi o plačnem sistemu. Namesto položajne doklade in dodatne plače se uvaja položajna plača kot stalni del plače, tako da bodo prejemali uslužbenki v prihodnje osnovno in položajno plačo. Osnovna plača bo tudi po novem zakonu vezana na zvanje in službena leta, položajna pa se bo določala po funkciji oziroma po delovnem mestu uslužbenca. V plačnem sistemu se uvede tudi posebna določila, da bi omogočili nagrajevanje po delovnih pogojih za posamezna delovna mesta. Tudi v razvrstitvi in napredovanju so obravnavani elementi sedanjega sistema, razen da uvajamo nekatera zvanja, ki ustrezajo rangi visoke šole. Tako bi imeli v prihodnje po strokovni izbrazbi štiri strokovne skupine. Za prvo bi bila potrebna visoka strokovna izobrazba, za drugo višja, za tretjo srednja, za četrto pa nižja.

Za vse uslužbenke se določi 12. plačni razred kot začetni namesto sedanjega 14., skladno s tem pa se pomaknejo tudi zaključni plačni razredi vseh zvanj, za katera se zahteva visoka strokovna izobrazba, in sicer za en ali dva plačna razreda navzgor. Napredovanje v vrsti služb je šlo doslej bolj ali manj avtomatično. Zato bo z novim zakonom uvedeno ocenjevanje, od katerega bo odvisno napredovanje. Za uslužbenke zdravstvene službe z visoko izobrazbo sta predvideni zvanji zdravstvenega svetnika in višjega zdravstvenega svetnika, ki ju zdaj nimamo. Tudi v prosveti je predvideno hitrejše napredovanje v plačnih razredih za primere, ko se posamezni prosvetni delavci odlikujejo po oceni, ki jo bodo dobili konec vsakega leta.

Potem je Veljko Zeković govoril o odgovorni službi, o vlogi komisij za uslužbena vprašanja in o izpolnjevanju novega zakona. Glede odgovorne službe se nam obeta pomembna novost. Dobili bomo organ, ki bo samostojen in ki bo izdal odloke o odgovorni službi. Uslužbenec ne bo mogel odgovoriti službe samo dokler traja disciplinski postopek ali dokler velja pogodba, na kateri stoji uslužbenki odnos. Osnutek

zakona predvideva, da uslužbenec, ki ima nad 15 let službe, ni moč odpovedati, razen v primeru, če preneha delovati organizacija, v kateri dela, če je kaznovan za kaznivo dejanje in če je dve leti zapored dobil slabo oceno.

Če bo Zvezni izvršni svet v maju proučil ta zakonski osnutek, pride že v juniju na dnevni red zasedanja Zvezne ljudske skupščine, tako da bo začel veljati konec septembra. Vsekakor pa bo začel novi zakon veljati do konca letošnjega leta.

Te dni je bil poljski ministrski predsednik Josef Cyrankiewicz na uradnem obisku tudi v New Delhiju. Na sliki od leve proti desni: Cyrankiewicz, Nehrujeva hči Indjira Gandhi, Cyrankiewiczeva soproga in indijski ministrski predsednik Džavaharal Nehru.

REPRESALIJE V ALŽIRU zbuja vedno hujši odpor tudi v Franciji

Tudi Mendès-France proti Lacostovemu režimu nasilja nad alžirskim prebivalstvom

Pariz, 8. aprila (Tanjug). Radikalni prvak Pierre Mendès France je danes odločno nastopil proti represalijam francoske vojske nad prebivalci Alžira. Govoril je v Parizu in komentiral sklep vlade o imenovanju posebne stalne komisije za zaščito osebnih pravic in svoboščin v Alžiru.

To komisijo bodo najbrž imenovali v petek in njena naloga bi bila odrediti preiskavo proti ljudem, ki so pričali o nehumani ravnanju vojske in policije s prebivalci Alžira. Mendès-France je rekel, da lahko njeno poslanstvo »samo iz slabega napravi še slabše«. Izjave prič in urad-

no zanikanje represalij v Alžiru sta že več dni v središču pozornosti francoske javnosti. Stareši pravne fakultete v Alžiru Jacquesa Peyrega so danes nujno pozvali v Pariz na zaslisanje, kolonialistično združenje študentov in profesorjev v Alžiru pa je zahtevalo, naj ga izključijo z uni-

verze. Prof. Peyrego je namreč v pismu, ki ga je poslal prejšnji teden obrambnemu ministru, opisal pretresljiv dogodek, ko so francoski padalci na ulicah Alžira samovoljno ubili nekega Alžirca. Zdal pa je javnost zvedela, da pride pred komisijo za zaščito osebnih pravic in svoboščin tudi general Bolladiere, ki je odstopil s poveljniškega položaja v Alžiru. Komisija bo delala v štabu Roberta Lacosta v Alžiru.

Zveza francoskih študentov v Parizu pa je znova tudi odločno nastopila proti represalijam nad alžirskim prebivalstvom, češ da »ogrožajo čast francoskega naroda in možnost, da bi obnovili na alžirskih tleh mir in zaupanje«. Pariški študentje v resoluciji zahtevajo takojšnje prenehanje te »neskončne vojne«.

Konec sovražnosti

in reforme v Alžiru terjajo od Molleta zdaj tudi ljudski republikanci, njegovi glavni podporniki v Bourbonški palači

Pariz, 8. aprila (Tanjug). — Ljudski republikanci so danes pozvali vlado, naj sproži pobudo za takojšnjo opustitev sovražnosti v Alžiru za ustavno reformo. Ta dva večletna problema sta bila v središču pozornosti na sestanku vodstva te stranke. Od njenih glasov je že več mesecev odvisna stabilnost Molletove vlade v parlamentu. Voditelji ljudskih republikancev namreč menijo, da je zdaj napolnil trenutek za akcije na političnem torišču v Alžiru. Njih prvak Robert Schuman je obdobil sedanje vladne načrte za obnovo reda in mira v Alžiru, češ da so nesprejemljivi. Izrekel pa se je proti umiku večjih vojaških enot, dokler nameravane reforme ne bodo opravljene.

Kar zadeva ustavno reformo, ljudski republikanci obsojajo ne dejavnost vlade in zahtevajo Molletovo pobudo za okrepitev in stabilnost izvršilne oblasti. V po-

slanski zbornici so že predložili svoj osnutek za revizijo ustave, po katerem bi ustvarili nekakšen predsedniški sistem, tako da bi bila predsedstvi republike in vlade združeni v eni osebi.

V posebni resoluciji ljudskih republikancev je poudarjeno, da se je treba ogniti sleherni krizi vlade, in izraženo je prepričanje, da bo Mollet še pred poletnimi počitnicami zahteval od zbornice ratifikacijo pogodb o skupnem trgu in Evroatomu. Ta program je pravzaprav glavni razlog, da ljudski republikanci podpirajo vlado Socialistične stranke.

Richards v Bagdadu

Bagdad, 8. apr. (AFP). — Posebni odposlanec predsednika Eisenhowerja James Richards se je sestel s kraljem Fejsalom. Imel je tudi dva sestanka z ministrskim predsednikom Nurijem Saidom. Razgovori so se nanašali na program predsednika Eisenhowerja za Bliznji vzhod.

Iz Bagdada bo Richards verjetno odpotoval v Saudsko Arabijo. Tudi Sirija in Jordanija sta že privolili v prihod Jamesa Richardsa v Damask in Aman.

ZDA in Japonska

Ugodni zunanjetrgovinski položaj bodo Japonci izkoristili za vojaško osamosvojitve?

New York, 8. aprila (Tanjug). Ameriški tisk obširno obravnava ameriško-japonske stike pred obiskom predsednika japonske vlade Kišija, ki ga pričakujejo v Washingtonu sredi junija. Največjo pozornost je posvetil temu vprašanju »New York Times«, katerega tokijski dopisnik v vrsti člankov poudarja, da vidijo japonski vladni krogi v bližnjih razgovorih odločni povojni ukrep za okrepitev stikov med obema deželama.

Sedanja japonska blaginja, največja odkar je bilo ustanovljeno cesarstvo, je povečala pomen te dežele za zdaj v gospodarskem in vojaškem oziru, pravi list. Čeprav je Japonska zdaj največji kupec ameriških kmetijskih pridelkov in čeprav kupuje v celoti dvakrat več, kakor prodaja na ameriškem trgu, njen gospodarski položaj ni neugoden. Lanski presežek v plačilni bilanci v znesku 300 milijonov dolarjev ji omogoča ravnotežje tudi za primer, da bi ZDA nehale kupovati japonske industrijske izdelke in kriti stroške za vzdrževanje okupacijskih čet v tej deželi.

List napoveduje, da bo Japonska spričo ugodnega gospodarskega položaja zahtevala spremembo temeljev, na katerih stone dosekdanj medsebojni stiki. Casmnik predvsem pričakuje zahtevo po

reviziji vojaške pogodbe v smislu večjih pravic za Japonsko, pa tudi odločnejše vztrajanje predsednika japonske vlade, naj ZDA privolijo v ublažitev embarga nasproti Kitajski.

Glede na podobne zahteve Velike Britanije in Francije washingtonski vladni krogi pričakujejo, da bo ameriška vlada ugodila zaveznikom in si pridržala pravico, da bo sama še nadalje uveljavljala popolni embargo nasproti Kitajski. Obveščeni krogi ne pričakujejo, da bo obisk predsednika japonske vlade posebno ploden.

Firjubin pri Koči Popoviću
Beograd, 8. apr. (Tanjug). Državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović je danes sprejel sovjetskega veleposlanika v Jugoslaviji Nikolaja Firjubina, ki je dal pobudo za ta razgovor.

Terjatve nasproti Romuniji
Beograd, 8. apr. (Tanjug). V Beogradu se bodo jutri začeli jugoslovansko-romunski razgovori o ureditvi terjatve med Jugoslavijo in Romunijo, nastalih pred drugo svetovno vojno in po njej. Jugoslovanski in romunski predstavniki se bodo pogajali tudi o odškodnini za imovino jugoslovanskim državljanom, ki so prišli iz Romunije v Jugoslavijo.

ATOMSKI MINISTER V VLOGI POMIRJEVALCA

KAKO JE TOREJ z atomsko oborožitvijo Zahodne Nemčije?

Bonn, 8. apr. (Tanjug). Zahodnonemški minister za obrambo Strauss je skušal danes, ublažiti vtis, ki so ga napravile izjave kanclerja Adenauerja v zvezi z načrti o opremitvi zvezne vojske s taktičnim atomskim orožjem, kakor tudi o namenu vlade, da bi sodelovala v nadaljnjih načrtih v zvezi z razvojem atomske vojne tehnike. Strauss je izjavil, da se ne obeta neposredna oprema zahodnonemške vojske z atomskim orožjem in da se to tudi v prihodnjih 20 mesecih ne bo zgodilo.

Izjave, ki jih je dal kancler Adenauer prejšnji petek, ko sploh ni omenil, da je treba prepovedati atomsko orožje, so naletele v opozicijskih krogih na hude proteste. Bržčas zato je minister za obrambo rekel, da vlada še zmerom v načelu gleda pozitivno na to vprašanje. Takšno prepoved pa bi lahko po njegovem mnenju uveljavili samo z

dvema pogojema: 1. da bi našli pot zanesljive tehnične kontrole nad razorožitvijo, ki bi jo sprejeli obe strani; in da bi se obe strani vzporedno razorožili glede na sedanje stanje vojaških sil in razpoložljivih rezerv.

V svoji skrbno formulirani izjavi, ki jo je prebral na sestanku z novinarji, kakor tudi v odgovorih na vprašanje novinarjev je Strauss poudaril, da mora »nemška vojska prispevati k obrambi vse Atlantske zveze, zlasti pa ZDA, ki so posebno ogrožene«. Pripomnil je, da ni razlogov, da bi odrekli Zahodni Nemčiji orožje, ki so ga objubili vsem članom Atlantske zveze.

Na vprašanje, ali je vlada zahtevala od ZDA tako imenovano težko atomsko orožje, je odgovoril Strauss nikalno. »Na drugi strani pa«, je pripomnil, »je težko določiti razliko med taktičnim in strateškim orožjem. Atomske bombe so nedvomno

strateško orožje, vsako atomsko taktično orožje, kakor na pr. rakete na manjšo daljavo, pa je moč uporabiti tudi v strateške namene.

Novinarji in funkcionarji ministrstva za obrambo so z veliko pozornostjo poslušali ministrove pojasnila, ker se je Strauss precej odmaknil od formulacij kanclerja Adenauerja. V tem ko je Adenauer navajal kot razlog za zahtevo po atomskem orožju za zvezno vojsko »nujnost tehničnega razvoja« in dejstvo, da namerava Velika Britanija postati velika atomska sila, je Strauss poudaril obveznosti Zahodne Nemčije do Atlantske zveze in potrebo, da se nemška vojska usposobi tudi za izpolnjevanje teh obveznosti. Strauss je tudi bolj poudaril taktično atomsko oborožitev, v nobeni obliki pa ni poudaril zahteve, da bi Zahodna Nemčija dobila tudi atomske bombe.

Sprejem pri predsedniku Titu

Brioni, 8. apr. (Tanjug). Predsednik republike Josip Broz Tito je danes ob 11. sprejel delegacijo Zdrženja strojegradnje Jugoslavije, ki je imela te dni v Opatiji svojo letno skupščino.

V razgovoru, ki je trajal pol drugo uro, so predsednik Zdrženja inž. Zivan Belič, sekretar Dušan Corković in člani upravnega odbora obvestili predsednika republike o delu skupščine in ga seznanili s sedanjim stanjem strojegradnje, s problemi, s katerimi se spopada v praksi in z možnostmi za njen nadaljnji razvoj.

Ameriški pogoji

za mednarodno ureditev plovske po Sueškem prekopu

New York, 8. apr. (AFP). — V washingtonskih krogih zatrjujejo, da je zunanji minister Dulles pričel najnovejšo poročilo veleposlanika ZDA v Kairu Hara, v katerem je opisan razvoj ameriško-egiptskih pogajanj glede plovske po Sueškem prekopu. Menijo, da je veleposlanik Hara zahteval takojšen odgovor State Departmenta, ki ga pričakujejo v Kairu še danes.

Britanci ne izključujejo konference o Suez

London, 8. apr. (AFP). Predstavnik Foreign Officea je danes izjavil, da ni izključena možnost konference v Zenevi, na kateri bi sodelovali predstavniki Egipta in dežel, uporabnic Sueškega prekopa.

Po informacijah iz pooblaščenih virov britanska vlada še vedno ni uradno obveščena o domnevni egiptovski pobudi za sklicanje takšne konference v Zenevi.

Minister brez listnice v Foreign Officeu David Ormsby-Gore je danes v Spodnjem domu izjavil, da nedavni egiptovski načrt o plovi po Sueškem prekopu ni v nasprotju s šestimi načeli, izraženimi v lanskim priporočilih Varnostnega sveta. Dodal pa je, da egiptovski načrt ne gre dovolj daleč.

Nova vlada v Indoneziji

Džakarta, 8. apr. (AFP). Indonezijski predsednik Sukarno je noč izjavil, da je bila sestavljena nova »izredna neparlamentarna vlada strokovnjakov« s predsednikom dr. Džuanom na čelu. Novi predsednik vlade dr. Džanda je bil minister za državljanstvo in bivši vladar dr. Sastroamidžodža. Nova vlada ima 24 članov.

VREMENSKA NAPOVED

za torek, 9. aprila
Hladno, pretežno oblačno. Čez dan vmesne razjasnitve. Jutranja temperatura med 0 in +5. Najvišja dnevna do 10. v Primorju do 14 stopinj C. Nevarnost snega.

STANJE VREMENA

Področje visokega zračnega pritiska z jedrom nad Anglijo se razširja proti na Balkanu. Nad zahodnimi Alpami pa se zadržuje jedro zelo hladnega zraka. Nove frontalne motnje se pomikajo prek Skandinavije proti severni Evropi.

IZ STATISTIČNIH PODATKOV

ZNATEN PORAST

Industrijske proizvodnje v januarju in februarju

Beograd, 8. apr. (Tanjug). — Kakor je bilo tudi pričakovati, je industrijska proizvodnja v januarju in februarju v primerjavi s prvima dvema mesecema lanskega leta narasla za 23 %.

Letnemu oddihu ohranimo smisel

»Pomagati moram očetu kositi travnik, za tri dni dopusta bi upražal.« Dobil ga je. Čez mesec: »Klali bomo, za tri dni bi prosil...« Spet jih je dobil.

Pred nami so podatki ankete. Zvečine je po podjetjih ves dopust hkrati izrabilo povprečno le 20 do 30 odstotkov zaposlenih, vsi ostali pa so ga jemali po dvakrat, trikrat... celo po desetkrat!

Kdo bi dvomil, da se je v teh primerih smisel dopustov posevem izrodil. Namesto da bi si zaposleni na enem, kvečjemu dveh oddihih nabral novih moči, so mu posamezni dopustni dnevi izpuhteli v nič, v kolikor se ni prav tačas pošteno nagaral na kakih zasebnih poljih.

Se neka, sicer znana, ugotovitev ankete: skoro dve tretjini dopustov pade na tri, štiri poletne mesece! Večina podjetij in ustanov, ki so se ankete odzvale, navaja, da dopuste planira že na začetku leta, vendar planirajo v glavnem le število dopustnih dni. Sicer predumejo za marsikatero podjetje drži, da natančno določeni dopustov za mesec naprej spričo dose- danjih gospodarskih razmer (na primer nenadanih izpadov elektrike) ni moč vedno izjavljati.

Seveda, sicer znana, ugotovitev ankete: skoro dve tretjini dopustov pade na tri, štiri poletne mesece! Večina podjetij in ustanov, ki so se ankete odzvale, navaja, da dopuste planira že na začetku leta, vendar planirajo v glavnem le število dopustnih dni. Sicer predumejo za marsikatero podjetje drži, da natančno določeni dopustov za mesec naprej spričo dose- danjih gospodarskih razmer (na primer nenadanih izpadov elektrike) ni moč vedno izjavljati.

V zgoraj omenjenem podjetju v Celju je na primer lani odšlo na kolektivni dopust po 12 dni 700 zaposlenih — v najlepših »električnih« mesecih. — »Skoro teden dni prej in dober teden po tem dopustu so bili ljudje nemirni in so slabo delali,« tako je ta skupinski dopust komentiral predsednik tistega sindikata. Razen tega je imelo mesec dni pred njimi skupinski dopust veliko podjetje na jugu države, ki z njimi sodeluje in — primer ni iz trte izvit — tik za njimi so odšli na skupinski dopust iz tretje velike kovinske tovarne, s katero je imelo imenovano podjetje tesne poslovne stike. — »V dobi najlepšega dotoka energije je nastalo občutno gospodarsko mrtvilo,« je zaključil taisti predsednik sindikata.

Sistem kolektivnih dopustov za veliko večino podjetij dejansko ne predstavlja racionalne poenostavitve, obratno, tak sinkoviti izpad ali oslabitev obratovanja — najmanj kar lahko rečemo — razruši kontinuiteto proizvodnje in produkcijske kooperacije z drugimi podjetji, škodljivo vpliva na organizacijo dela, delovno disciplino in do neke mere prav gotovo vpliva, vsaj kadar gre za večje obrate, tudi na tržišče. Vprašujemo se, koliko podjetij bi v pogojih razvite konkurence preneslo tak izpad!

Vsekakor bi bilo treba več kot dvakratno izkoriščanje dopustov odpraviti, razen v redkih izjemnih primerih; skupinski dopust pa opraviti samo tam, kjer ni nikakega dvoma, da bi zastran tega nastala gospodarska škoda.

B. F.

strije je narasla proizvodnja kovinske industrije za 29 %, gume za 30 %, tekstilij za 23 %, usnja in obutve za 18 % itd.

Vse kaže, da je industrijska proizvodnja znatno narasla tudi v marcu, ker so bili pogoji za to slej ko prej ugodni (razmeroma dobra preskrba industrije z re- produkcijскими potrebščinami in surovinami iz uvoza in domače proizvodnje itd.). Po predhodnih cenitvah je bila industrijska proizvodnja v prvem četrtletju letošnjega leta za 19 % večja od lanske.

V januarju in februarju je industrijska proizvodnja najbolj narasla na Hrvaškem, v Bosni in Hercegovini ter Črni gori, in sicer za 25 %, v Sloveniji za 23 %, v Srbiji za 22 %, v Makedoniji pa za 12 %.

Novi predsednik Ljudskega odbora Beograda

Beograd, 8. aprila (Tanjug). — Na skupni seji obeh zborov Ljudskega odbora Beograd so danes namesto Miloša Minića, ki je bil izvoljen za predsednika Izvršnega sveta Srbije, izvolili za novega predsednika Ljudskega odbora Djurico Jokjića.

MALA STATISTIKA

Investicije v industriji — 1600 milijard

Točnih podatkov o tem, kakšna je bila vrednost osnovnih sredstev industrije, ki smo je podedovali iz stare Jugoslavije, nimamo. Tudi bi bilo težavno oceniti to vrednost, saj je bil ob osvoboditvi velik del industrijskih objektov razrušen in so bili potrebni veliki napori, da smo v prvih dveh letih usposobili staro industrijo za kolikor toliko redno obratovanje. Za konec leta 1946 cenijo, da je po obnovi starih podjetij znašala vrednost osnovnih sredstev industrije (računano po cenah iz leta 1955) okrog 420 milijard din. Od tedaj je po- teko 10 let in v teh 10 letih, to je v letih od 1947 do 1956, so dosegli bruto investicije v naši industriji 1600 milijard dinarjev. To številko navaja letno poročilo Zvezne industrijske zbornice za preteklo leto po podatkih Narodne banke.

Od navedenih 1600 milijard din bruto investicij je po odbitku investicij na račun obnove iztrošenih osnovnih sredstev odpadlo na neto investicije 949 milijard din. To je torej čisti znesek, ki smo ga v teh 10 letih investirali v osnovna sredstva naše industrije. Ta znesek pa dvakrat presega vrednost osnovnih sredstev industrije v začetku leta 1947, ki je, kakor rečeno, ocenjen na 420 milijard.

Navedene investicije v industriji se nanašajo le na osnovna sredstva. Za obratovanje razvijajoče se industrije so bile potrebne še znatne investicije v obratna sredstva. Ta pa znašajo okrog 500 milijard din.

Pa poglejmo, koliko smo v tem desetletnem razdobju investirali v osnovna sredstva posameznih panog industrije (v milijardah din):

	bruto investicije	neto investicije	odstotek neto investicij
elektroenergija	348	239	74%
črna metalurgija	225	160	71%
barv. metalurgija	151	88	58%
premogovna ind.	149	78	52%
kovinska ind.	132	46	34%
kemična ind.	92	63	69%
ind. nekovina	90	60	67%
lesna ind.	74	25	34%
ind. nafte	70	37	53%
živilska ind.	67	33	49%
tekstilna ind.	62	27	44%
elektro ind.	40	25	63%
papirna ind.	34	26	76%
ind. grab. mat.	29	11	41%

V ostalih industrijskih panogah so se investicije gibale izpod 10 milijard; tako so znašale v usnjarski industriji 9,9 milijarde (neto 3,5), v lesno- delstvu 8,3 milijarde (2,1), v tobačni industriji 6,9 milijarde (0,7), v grafični industriji 6,8 milijarde (1,7), v industriji gume 5,8 milijarde (2,1) in v filmski industriji 0,9 milijarde (0,3).

V gornjih številkah, ki kažejo težavne investicije v energetiki in bazilni industriji, se zrcali naša investicijska politika v prvem razdobju naše industrijske izgradnje. Elektroindustrija in črna metalurgija zaznamujeta ne le največje obsege investicij, marveč tudi zelo visok odstotek neto investicij. Najmanjši odstotek neto investicij izkazujeta tobačna industrija (10 %) in grafična industrija (25%).

Z rastočo vrednostjo osnovnih sredstev je v teh letih močno narasla tudi amortizacija v naši industriji. Tako so samo lani naša industrijska podjetja vplačala na račun amortizacije za zamenjavo osnovnih sredstev 58 milijard din; od tega zneska pa so glede na omejitve pri razpolaganju z amortizacijo lahko sama izkoristila 24,5 milijarde din za zamenjavo osnovnih sredstev oziroma za rekonstrukcije.

Pravilno in pravočasno

Letos bo v zdraviliščih več prostora — Merila so včasih prestroga — Zdravniki si ne upajo odobriti klimatskega zdravljenja — Sredstva niso zmerom najboljše izkoriščena

LETOS BO BOLJE KOT V MINULIH LETIH

Na Republiškem zavodu za socialno zavarovanje so nam povedali, da je bilo negodovanje zavarovancev upravičeno minula leta, ko so morali čakati dolge tedne, preden so dobili mesto v zdraviliščih. Ze lani je bilo precej bolje, letos pa bo čakalna doba še krajša, ker je zdravstvena služba povečala število mest tako v klimatskih zdraviliščih ob morju, na Gorenjskem, še zlasti pa v kopalniščih, med katerimi so sedaj za zdravstveno ustanovo na novo določili zdravilišče v Radencih, v Rogoški Slatini pa so priključili za potrebe zavarovancev še Strossmayerjev dom. Če bi zavarovanci razumeli, da ni moč vse poslati izključno samo v poletnih mesecih v zdravilišča, bi kapaciteta postelj, glede na sedanjih kriterij pošiljanja v zdravilišča, zadostovala.

O klimatskem in zdraviliškem zdravljenju je slišati precej pripomb. O tem, kdo dobi napotilo za zdravilišče, koliko vrat mora za to odpreti in koliko časa čakati na sprejem, o različnih merilih in še o marsičem. Mnenja o pravilnosti pošiljanja na klimatsko in kopalniško zdravljenje so dokaj različna, če jih shišimo n. pr. od Zavoda za socialno zavarovanje, ki je v glavnem plačnik stroškov, oziroma od zavarovancev, ki naj bi odšli na zdravljenje. Niti pohvale zavodov, kako je domala vse v najlepšem redu, niti kritike zavarovancev o tem, kaj vse je narobe, ni moč jemati brez pridržkov.

BO NOV PRAVILNIK BOLJSI?

Tako Republiški kot okrajni zavodi so bili doslej dokaj ne- močni, če so hoteli poslati po predlogu zdravnika v zdravilišče zavarovance zaradi zdravljenja bolezni, ki ni bila navedena v pravilniku, po katerem so se morale komisije ravnati. Tako ta pravilnik ni predvideval zdravljenja v zdraviliščih za bolnike z različnimi srčnimi obolenji in še za nekatere druge bolezni. Zavodi so zato poslali precej predlogov za spremembo pravilnika, prav tako republiški zavod iz Slovenije in iz drugih republik. Kot smo zvedeli na Svetu za zdravstvo LRS, bo v kratkem izdan nov pravilnik, verjetno deloma na osnovi poslanih predlogov. Pričakujejo, da bo seznan bolniki, ki jih je treba zdraviti v zdraviliščih, v tem pravilniku obširnejši. Tako zdravstveni službi ne bo treba več iskati različnih načinov, da omogoči bolnikom v nujnih primerih zdravljenje v ustreznem zdravilišču mimo navodil pravilnika.

Kljub zagotovitvi zavodov za socialno zavarovanje, da je bila že lani čakalna doba krajša kot v prejšnjih letih, in da lahko letos pričakujemo še izboljšanja, ker je za zavarovance namenjeno v zdraviliščih več prostora, se bolniki le čestokrat prižujejo, da mine mnogo časa, preden lahko gredo na zdravljenje. Prepričani smo, da v mnogih primerih to drži. Res pa je tudi to, da v jenskih, zimskih in zgodnjih spomladanskih mesecih zdravilišča niso prenapolnjena in da pridejo bolniki zelo hitro na vrsto, velik naval pa je poleti, kajti skoro vsakdo si želi, da bi prišel na vrsto sredi sezone. Domala v vseh kopalniščih pa je urejeno tako, da je moč oditi na zdravljenje tudi v mesecih izven glavne sezone, kar bi morali upoštevati tudi zavarovanci.

S PREOSTRIM MERILOM NE BOMO PRIHRANILI STROŠKOV

V letošnjem proračunu okrajnih zavodov za socialno zavarovanje je za klimatsko in kopalniško zdravljenje skupno predvidenih okrog 155 milijonov din. Za Slovenijo to pravzaprav ni visoka vsota, ker ima veliko število zavarovancev in še zlasti upokojene. Glede na to so razmeroma strogi tudi kriteriji o tem, kdo naj gre in kdo naj ne gre v zdravilišče. Morda so ti kriteriji na splošno tudi preostri, kajti mnogokrat bi bolnik veliko prej ozdravil, če bi ga poslali na zdravljenje, še preden se je bolezni nevarno razmahnila. Tudi stroški bi bili manjši, če bi bilo potrebno le en-

Sneg in burja na Goriškem

Nova Gorica, 8. aprila. — Po lepem sončnem popoldnevu se je nebo sinoči nenadoma pooblačilo, kmalu nato je začelo deževati, gore in hribovske vasi nad Novo Gorico in Ajdovščino pa je pokrila nekaj centimetrov debela snežna odeja. Sneg je pokril vsi Trnovsko-Banjsko planoto in tamkajšnje vasi, drugod pa je skoraj vso noč deževalo in pihala je močna burja. V Ajdovščini so njeni sunki ponoči dosegli brzino do 95 kilometrov na uro. Dež in burja nista povzročila večje škode na sadnem drevju.

DNEVNIK

RODOLJUB ČOLAKOVIČ JE OBIŠKAL Zvezni zavod za šolsko opremo v Zagrebu.

SLOVENSKI OKIET JE na svoji turneji po Italiji v soboto koncertiral v Torinu, v nedeljo pa v Milanu. Koncerte bo imel tudi v Messini na Siciliji.

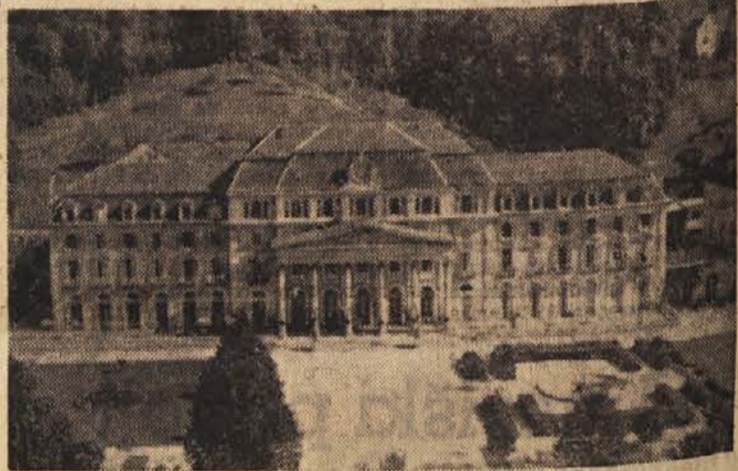
RAZŠIRJENI PLENUM ZVEZE KNJIŽEVNIKOV JUGOSLAVIJE bo 11. aprila v Zagrebu. Na njem bo generalni sekretar Zveze Aleksander Vučo poročal o delu uprave od julija lani do 31. marca letos. V poročilu bo govora o organizaciji razširjenega bo jugoslovanski književnik podrobneje obravnavali osnovne probleme književnega ustvarjanja in estetike ter osvetlili vlogo književnega delavstva v družbi. Nadalje bo govorila o socialnem zavarovanju književnikov, avtorskem pravu, značilni književni del ter delu Jugoslovanske avtorske agencije in njeni decentralizaciji.

V BEOGRAD SE JE VRNIL MIHAILO VUKRAGOVIC, delegat Zveze skladateljev Jugoslavije, ki je prisotnostval kongresu Zveze skladateljev SZK. Vukragović med desetdesetminutnim bivanjem v Moskvi razgovarjal z mnogimi sovjetskimi glasbeniki.

POSVETOVANJE O KULTURNO-PROSVETNEM IN ZABAVNEM ŽIVLJENJU MLADINE v mestih bo sredi aprila v Beogradu. Pripravlja ga komisija za ideološko-vzgojno delo CK LMS skupaj z ustreznimi komisijami zveznega odbora SZDLJ in drugimi društvenimi organi, ki se ukvarjajo s temi problemi. Naloga tega posvetovanja je, obravnavati razmerja in možnosti za kakovostnejšo kulturno-umetniško delo mladine.

PRVO LETALO NA LINJI AMSTERDAM-BEOGRAD bo potovalo 15. aprila. S tem letalom bo prišlo v Beograd 20 gostov — predstavnikov svetovnih poslov in turistov, turističnih agencij iz ZDA, Anglije, Zahodne Nemčije in Nizozemske, v Jugoslaviji bodo obiskali Titograd, Dubrovnik, Reko in Ljubljano, da bi seznanili z našimi turističnimi objekti. Letalo se bo naslednji dan vrnilo v Amsterdam s skupino jugoslovanskih turističnih strokovnjakov, predstavnikov ZAT, PTT in tiskar.

V PODJETJU ELEKTRO GORICA so večeraj dopoldne izvolili prvi novi delavci sveta v goriškem okraju. Med pripravami na volitve so se člani delovnega kolektiva seznanili z važnostjo bližnjega kongresa delavskih svetov Jugoslavije.

Zdraviliški dom v Rogoški Slatini

POSVETOVANJE O IZGRADNJI OSEMLETNIH ŠOL

15.000 šolskih razredov bi bilo treba zgraditi

Zagreb, 3. apr. (Tanjug) — Na posvetovanju o problemu izgradnje osemletnih šol so udeleženci danes poslušali strokovne referate o smernicah izgradnje teh šol, o ekonomski graditvi, o razvoju šolskega omrežja, o metodah in sredstvih šolskega dela, o izkušnjah v graditvi šol za obvezno šolanje v BIH, o izgradnji šol v Beogradu itd.

Po podatkih, navedenih na posvetovanju, bomo potrebovali v prihodnjih letih za izgradnjo in

opremo novih šol mnogo denarja. V vsej državi imamo nad 2.500.000 šoloobveznih otrok, v sedanjih šolah, tudi če računamo dve izmeni, pa je prostora komaj za meniš, pa je prostora komaj za meniš, pa je prostora komaj za meniš, pa je prostora komaj za meniš.

Udeleženci posvetovanja so sprožili več predlogov, kako bi se lotili te važne naloge in upostavili nujno potrebno sodelovanje med arhitekti, prosvetnimi delavci in drugimi strokovnjaki. Na koncu posvetovanja bodo sprejeli sklepe o problemih in smernicah izgradnje osemletnih šol.

Poljska gospodarska delegacija v Sloveniji

Ljubljana, 8. aprila. — Poljska gospodarska delegacija, ki jo vodi minister za lahko industrijo in obrtništvo poljske vlade Zygmund Moskwa, je večeraj pripotovala v Reke v Ljubljano. V Sloveniji bo do srede in se bo seznanila z delom nekaterih tovarnih pogonov lahke industrije ter obrtnih delavnic. Večeraj je sprejel član Izvršnega sveta Slovenije in predsednik Zveze obrtnih zbornic FLR Jugoslavije Tone Fajfar.

Mednarodni sestank arhivskih delavcev

Tretji mednarodni sestank arhivskih delavcev, na katerem bodo razpravljali o vlogi arhiva v državi in družbi, bo od 23. do 25. maja v Zagrebu. Predvidoma se bodo sestanka udeležili predstavniki iz kakih 30 držav. Od 5. do 12. maja bodo organizirali »Teden arhiva«, v katerem bodo s pomočjo razstav in predavanj propagirali zbiranje in čuvanje arhivskih dokumentov. Predvidena je tudi potujoča razstava, ki bo posvečena 40-letnici oktobrske revolucije.

VARNOST PRI DELU — ŠE ZMEROM PEREČ PROBLEM

Vsako leto je okrog 40.000 delovnih nezgod, med njimi do 100 smrtnih

Delo z natrijevim karbonatom v skladiščih v Kidričevem zahteva uporabo zaščitnih mask

dek, zavira naša prizadevanja za povečanje produktivnosti, temveč prav tako ali pa še bolj zategadelj, ker je v ospredju vsega problema človek, njegovo življenje, njegovo zdravje, njegova stvarjalna moč pri delu za skupno dobro.

Varnost pri delu, zdravstveno-tehnična zaščita pri delu, ki naj šimprej zmanjša število nezgod in bolezni, nastalih v zvezi z delom, na minimum, seveda ni vprašanje, ki bi ga mogli rešiti brez nobel kampanjake. Vse preveč je povezano tako s postopnim tehničnim in organizacijskim napredkom pri izgradnji naše industrije in gospodarstva nasploh po sodobnih načelih, kakor z odgovornostjo, zrelostjo in poučenostjo vodstev podjetij in organov upravljanja, predvsem pa z varstveno vzgojo neposrednih proizvajalcev, delavcev samih.

Na pobudo republiških organov, katerih dolžnost je skrbeti za varnost pri delu, je bilo doslej organiziranih več strokovnih tečajev in seminarjev za predsednike komisij HTZ, referente HTZ, varnostne tehnike, inspektorje za delo. Lani so takšne dnevne tečaje priredili v Zavodu za proučevanje organizacije dela in varnost pri delu LRS. Nadaljnji tečaji bodo sledili letos. Program poučevanja pa je širok. Gre za načrtno in postopno varstveno vzgojo vseh, ki delajo v proizvodnji. Poučevanje in vzgoja, analiza in raziskave vzrokov nesreč, vse to terjajo vrsto strokovnjakov in ustreznih pripomočkov, od laboratorijskih oprem, aparatov, audiografov, zvočnih pomagal (filmov, diafilmov, flanelogramov, lepakov, gesel, ilustrativnega gradiva itd.) do strokovne literature, učbenikov, priročnikov, skript itd. Za vse to pa so potrebna finančna sredstva.

Komisije za HTZ so doslej vestno zbirale in posredovale statistične podatke o številu in stanju nesreč pri delu oz. obolenj ter pomagale pri ugotovitvi pravih službe. Zdaj pripravljajo 95% nesreč pri delu. Seveda ne zato, da bi podatki ostajali neizkoriščeni v arhivu ali na statističnih tabelah. Ti podatki so vendar najzanesljivejši kazalci za proučevanje in raziskavo vzrokov nesreč.

Zavodi za socialno zavarovanje dajejo komisijam za HTZ sredstva iz fondov za zdravstveno zaščito za varovanje iz preventivnega sklada izkoristeno v letu namenila 1.125.000 din ali komaj 1%. Lani se je ta številka dvignila na 20.314.000 din, letos pa je planirano 28 milijonov din. Posebno poglavje finančne pomoči pa je vprašanje pravilnega in smotrnega razdeljevanja sredstev, da bodo uporabljeni zares na pravih krajih in za dejanske potrebe, da ne bodo samovoljno razmetava val denar za manjverne stvari oz. pripomočke itd. Tu so strokovnjaki, tu so znanstvenici in strokovni za vod, katerih navede, mnenja in napotke je treba upoštevati in se po njih tudi ravnati.

L. K.

Navdušenje starih

Posedni svetovalec predsednika Eisenhowerja za vprašanja Bliznjega vzhoda veleposlanik James Richards je prepotoval nekatero dežele Bliznjega vzhoda. Pot ga je vodil samo v tiste dežele, ki so imeli naloge razpravljanja o ekonomski doktrini in o tistih deželah, ki se zanjo zanimajo.

Pred svojim potovanjem je Richards izjavil, da odhaja na Bliznji vzhod z namenom, da bi pojasnil napredek k varnosti in stabilnosti v Bliznjem vzhodu. Pri tem ni izključil možnosti sprejema, v nekaterih krajih pa bodo celo slabozagalni.

Med arabskimi deželami, ki jim je največja merila namenjena Eisenhowerjeva doktrina, je imel Richards največji uspeh v emonilionskem Libanonu. Ondi je bil, še preden je sel v Libanon, njegov zunanji minister, da po razgovorih z Richardsom predstavlja skupni komunistični in največji diplomatski dokument v zgodovini Libanona, odkar se je na podlagi Eisenhowerjevega v Ankara je prisel do nove manifestacije turko-ameriškega sodelovanja na ob tej priložnosti je Richards izjavil, da Bliznjem vzhodu je eden od obrambnih Bliznjega vzhoda, Turčija je zveza oprta. V Ankara so se navedli možnost graditve »stranice in Irana peljala v Karachi. Razgovorji so se tudi o železniki, ki bi povezovala Bosporski vzhodu v Črno morje s Perzijskim morjem. Za vse to bi bila zagotovljena sredstva iz Eisenhowerjevega programa.

Zanimivo je, kako je egiptovski svetovalec Richardsovo bivanje na Bliznjem vzhodu. »Saab« je na trenutku, ko so ZDA na Bermudih sporočile svoj pristop k

vojaškemu komiteju Bagdadske zveze - in tako zdaj sodelujejo v vseh odborih te organizacije - je Richards razglasil, da prinaša nove predloge, prežete z duhom resničnega razumevanja koristi narodov na Bliznjem vzhodu. »Ko pravi, da Bagdadska zveza »naperjena proti interesom arabske renesanse, varnosti narodov na Bliznjem vzhodu in svetovnemu miru«, meni list, da je Egipt pripravil sodelovati z vsako deželo, ki bo spoštovala njegovo suverenost in se ne bo vmešavala v njegove notranje zadeve.

Vedoč za odpor Arabcev proti njegovi misli, se posebno Egipta in Sirije, je Richards v Teheranu resno izjavil, da ni namen Eisenhowerjeve doktrine zapolniti »praznino« na Bliznjem vzhodu. V sporočilu, ki je bilo izdano v Iranu, je rečeno: »Če je kje praznina, tedaj menijo ZDA, da jo je treba zapolniti s krepitvijo dežel na Bliznjem vzhodu.«

Na koncu svoje poti po obiskih v Iranu, Libanonu, Afganistanu, Pakistanu in Turčiji, je Richards v Pešavaru rekel, da ZDA ne bodo politično pritiskale na dežele, ki ne sprejemajo Eisenhowerjeve doktrine, ker Washington nima namena ustanoviti ameriške imperije.

Richardsova misija je bila vsakakor poskus skrbnega odipavanja utripa dežel na Bliznjem vzhodu. Dejstvo, da je večina arabskih dežel, na katere so v prvi vrsti računali, ostala rezervirana nasproti Eisenhowerjevi doktrini, narekuje potrebo nadaljnjih ameriških prizadevanj, da bi formulirale takšno politiko, ki ne bi bila v nasprotju z interesi narodov na Bliznjem vzhodu, ki vedno bolj teže k svoji popolni emancipaciji. Navdušenje nekaterih starih prijateljev ZDA za nove načrte Washingtona na Bliznjem vzhodu, prekršano na »odvračanje nevarnosti komunizma«, ni bilo takšno, kakor si ga je želel Richards, in zato objavljene deklaracije nikakor niso bile odločilni prispevek k uspehu njegove misije.

Aktivizacija vasi na Poljskem

Varšava, 8. apr. (Tanjug). Aktivizacija poljske vasi se poleg vrste drugih pozitivnih pojavov, ki na tem področju zlasti v zadnjem času še bolj prihajajo do izraza, kaže predvsem v množičnem gibanju za ustanavljanje krožkov naprednih kmetovalcev, katerih glavna naloga je, spodbujati individualno iniciativno kmetov za povečanje kmetijske proizvodnje. Kakor je bilo danes v Varšavi objavljeno, so doslej v raznih krajih dežele registrirali okoli 10.000 krožkov naprednih kmetovalcev, ki zajemajo nad 200.000 ljudi.

Toda ljudske oblasti in politične organizacije v mnogih krajih ne pomagajo tem krožkom. Opaziti je zlasti pomanjkanje strokovnjakov, predvsem agronomov, živinorejskih tehnikov in drugih.

Ustanavljanje krožkov kmetovalcev je ena izmed glavnih nalog poljskega kmetijstva, ki so bile postavljene v januarjskih smernicah CK ZDPP in glavnega odbora Združene ljudske stranke o novi politiki na vasi.

PRVI INCIDENT PO IZRAELSKEM UMIKU IZ GAZE

Gaza, 8. apr. (AP). Egiptvska vlada je uradno protestirala pri komisiji OZN za premirje v Palestini zaradi izraelskega prekrsna na demarkacijski črti. Izraelska patrulja je 1. aprila prestopila začasno mejo in streljala na civiliste v neki arabski vasi.

Oborožitveni spori v Stalnem svetu Atlantske zveze

Trenja bodo morali politično izgladiti na prihodnjem sestanku zunanjih ministrov

Pariz, 8. aprila (Tanjug). Stalni svet Atlantske zveze je sklenil, da bo predložil Svetu ministrov zveze in proučitev vprašanje oborožitve včlanjenih dežel. To vprašanje je sprožilo na zadnjih sestankih v Parizu huda trenja in spore. Svet zunanjih ministrov dežel Atlantske zveze se sestane v začetku prihodnjega meseca v Bonnu.

nomski za uspešno obrambo Zahodne Evrope.

Angleški načrti o oborožitvi, objavljeni ondan v Beli knjigi, pa so naleteli na povsem nasprotno reakcijo v Zahodni Nemčiji. Nemci so predvsem odklonili zahteve po umiku angleških čet s kontinenta, da se ne bi povečali francoski dvomi. Iz enakih razlogov je bila Zahodna Nemčija pripravljena odpoklicati svojega predstavnika generala Speidla iz glavnega poveljstva. Speidel je bil imenovan za poveljnika atlantske vojske v Srednji Evropi. Angleški načrti o uporabi atomskega orožja za učinkovitejšo obrambo pa so ugodno odjeknili v Bonnu in Zahodna Nemčija je zaprosila za dobavo tega orožja iz Amerike tudi za svojo vojsko.

Svet zunanjih ministrov dežel Atlantske zveze

V debati pred Stalnim svetom so prišle do izraza tri koncepcije o vprašanih oborožitvah in francoski predstavniki trdijo, da »je neodločnost ameriških delegatov vir največjih nevarnosti za bodočnost vojaške zveze«. Ameriški delegati doslej niso hoteli določiti svojih gledišč predvsem zaradi različnih mnenj o teh vprašanih med ameriški političnimi in vojaškimi predstavniki.

Prvi ostrejši spori v atlantski skupnosti so nastali spričo anglo-francoskega napada na Egipt, kakor tudi zaradi odtegnitve znatnih francoskih sil iz Nemčije za operacije v Egiptu. Nemški predstavniki trdijo, da je bila skupna obramba Evrope s tem hudo oslabiljena. Enake razloge navajajo tudi proti premeščanju francoskih čet v Alžir in proti zahtevi Velike Britanije, da bi s kontinenta umaknila kakih 30.000 svojih vojakov.

Francosi so prav tako odločno nasprotovali angleški zahtevi, ker bi takšen ukrep omogočil premoč nemških sil v atlantski skupnosti. Francija je obljubila, da bo do konca tega leta spet preme-

stila iz Alžira znaten del svojih čet in jih spet vključila v atlantsko vojsko. Poudarila pa je, da bi utegnili umik čet zaradi preumeritve na atomsko oborožitev, kakor to zahteva Velika Britanija, sprožiti veržno reakcijo tudi pri ostalih članicah z vsemi nevar-

Centralno planiranje

v treh temeljnih gospodarskih postavkah na Poljskem

Varšava, 8. apr. (Tanjug). Glasilo CK ZDPP »Tribuna ludu« se zavzema za to, da bi obdržali centralno planiranje v poljskem gospodarstvu, da bi določili cene iz središča in da bi v središču določali tudi količino in izbiro najvažnejših industrijskih izdelkov. Caspik meni, da v procesu demokratizacije in decentralizacije v poljskem gospodarstvu še precej dolgo ne bodo smeli posegati v te tri temeljne gospodarske pozicije, ki morajo ostati na področju administrativnih intervencij države.

ročjih je centralno planiranje nepotrebno in škodljivo.

Ko razpravlja o teh perečih gospodarskih vprašanjih, glasilo CK ZDPP pravzaprav odgovarja na nekatere predloge, ki sta jih nedavno sprožila dva druga časnika, ko sta zahtevala širšo samostojnost v gospodarstvu, bolj elastične gospodarske instrumente in reformo celotnega administrativnega aparata.

Angleška kraljica v Parizu

Pariz, 8. apr. (Tanjug). Britanska kraljica Elizabeta II. je danes prispela v Pariz v Francijo na obisk, ki bo trajal štiri dni. Na letališču Orly so jo sprejeli predsednik republike René Coty, ministrski predsednik Guy Mollet in drugi francoski funkcionarji.

Med obiskom kraljice Elizabete v Franciji ne bo nobenih uradnih političnih razgovorov.

EDEN V BOSTONSKI BOLNIŠNICI

Boston, 8. apr. (Reuter). - Bivši predsednik britanske vlade Anthony Eden je po večdnevnem odhodu na Novi Zelandiji včeraj prišel na bolniški pregled v bostonsko bolnišnico, kjer bo ostal nekaj dni.

NOVA STAVKA V IRANU

Teheran, 8. apr. (AP). Bivši notranji minister Alam je izjavil, da je ustanovil novo stranko, ki se bo zavzela za razdelitev zemlje kmetom, za omejitve veleposrestitve in za udeležbo delavcev pri delitvi dobička v tovarnah in delavnicah. To je prva politična stranka, ki je bila v Iranu ustanovljena po letu 1953, ko so odstavili bivšega ministrskega predsednika Mosadeqa. V Iranu je več milijonov kmetov, ki sploh nimajo svoje zemlje.

NEENAK RAZVOJ

industrije in kmetijstva v svetovnem merilu

New York, 8. aprila (Reuter). OZN je objavila poročilo o gospodarskem razvoju na svetu v letu 1955. Iz njega je videti, da je bila proizvodnja približno dvakrat večja, kakor v kateremkoli predvojnem letu. Svetovna industrijska proizvodnja (izvzemši ZSSR, Vzhodno Evropo in Kitajsko) je bila predlanskim letu 10 % večja, kakor leta 1954, v drugem četrtletju leta pa je bila skoraj dvakrat večja, kakor leta 1947, ki je bilo v tem oziru rekordno predvojno leto.

Kmetijska proizvodnja pa ni tako zelo napredovala. V primerjavi s predvojnimi povprečjem je bil pridelalek žita predlanskim za 22 % večji, koruze za 33 %, riža za 32 %, bombaža za 25 %, mleka za 18 %, mesa pa za 26 %. Od celotne svetovne količine nako-panega premoga je odpadlo na ZDA 30 %, od načrpanega petrolija 43 %, od proizvodnje električne energije 31 %, od pridelka žita pa 56 %.

Tudi omenja, da je bilo sredi predlanskega leta na svetu skoraj 2,7 milijarde ljudi.

Po statističnih podatkih OZN so predlanskim po vsem svetu izdelali 10,8 milijona ton časopisnega papirja, od tega več ko polovico v Kanadi.

Po potrošnji časopisnega papirja so na prvem mestu ZDA, ki so tisto leto porabile 5,8 milijona ton, oziroma za 80 % več, kakor je bilo njih letno povprečje pred vojno. Za njimi pridejo Velika Britanija, Kanada, Francija in Zahodna Nemčija. Po številu listov je na prvem mestu Velika Britanija, kjer izide vsak dan po 570 izvodov časopisov na tisoč prebivalcev.

Z VSEH STRANI SVETA

SVICA
ZAKLJUČKI KONFERENCE ATOMSKIH ZNANSTVENIKOV
Zeneva, 8. apr. (AP). Tu se zaključuje konferenca znanstvenikov 15 dežel, ki so obravnavali škodljivost jedrskega žarčenja. Sklenjeno je bilo, da bodo še nadalje kontrolirali stopnje žarčenja, ker lahko povečanje škodljivih elementov v zraku povzroči spremembe v dednih lastnostih človeka. Na konferenci so sklenili, da bodo znanstveniki poročali Generalni skupščini OZN na njenem prihodnjem

zasedanju. Prišli so do prepričanja, da prihaja do povečanja žarčenja zaradi poskusnih eksplozij atomskih orožij.

FRANCIJA
V OKVIRU ATLANTSKE ZVEZE
Pariz, 8. apr. (Reuter). Ameriški letalski general Allan Brooke je bil imenovan za poveljnika taktičnih letalskih sil Atlantske zveze s sedežem v Izmiru. Na ta položaj je prišel namesto dosedanjega poveljnika ameriškega generala Brunsdorfa, ki se vrača v ZDA.

BOLGARIJA
PARLAMENTARCI NA POTI V ČSR
Sofija, 8. aprila. - Kakor poroča radio, je bolgarska parlamentarna delegacija odpotovala v ČSR na obisk. Med svojim obiskom se bodo bolgarski parlamentarci seznanili z dosežki Češkoslovaške na področju industrije, kmetijstva in kulture.

IZRAEL
NAFTOVOD EILAT-HAIFA
Jeruzalem, 8. apr. (Reuter). Izraelska vlada je proučila načrte za

gradnjo naftovoda od Ejlat ob Akabskem zalivu do Haife. Na seji je finančni minister Eškol poročal o razgovorih, ki jih je imel s člani francoske vlade o finaniranju naftovoda, po katerem bi Zahodna Evropa dobivala petrolej s Srednjega vzhoda.

BRAZILIJA
ZELEZNIŠKA NESREČA
Rio de Janeiro, 8. apr. (AFP). - Pri trčenju dveh vlakov v bližini Ria de Janeiro se je smrtno ponesrečilo 20 ljudi, 12 pa jih je bilo ranjenih. Nesreča je nastala zaradi kvara na zavornih tovrstnih vlakov, ki je nepricakovano pridrvel na postajo Marajo v bližini Ria de Janeiro.

JAPONSKA
RADIOAKTIVNI DEŽ
Tokio, 8. apr. (AFP). - Centralna meteorološka služba poroča, da je preteklo soboto popoldne na severnih področjih otoka Kiju Siju padal doslej najmočnejši radioaktivni dež. Poročilo observatorija pravi, da so dež najbrž povzročili nedavni jedrski poskusi v Sovjetski zvezi.

Argentinska opozicija

Po mnogih delavskih stavkah v začetku letošnjega leta in nopolitovni opozicijskega razpoloženja v kopneni vojski je na katerem sloni argentinska vlada. Zadnje dni je odstopil ministru za letalstvo Kraus. To je potrjeno tudi argentinsko letalstvo predsednik Aramburua in podpredsednik admiral Rijas. Tudi je vojaške hute, aristokratske moratorij, se ni utranila epidemije odnala, državni podsekretar vojne moratorij.

ne bodo kandidirali za volilne funkcije, marveč bodo oblasti prepustili civilnim politikom. Politične sile, ki imajo največ upanja, da bi zmogle na volitvah, pa so zdaj v opoziciji in zato vlada razpis volitev zavlačuje. To zavlačevanje pa zdaj čedalje bolj odpujate od vlade tudi letalstvo ter zanaša črva dvomov tudi v samo mornarico.

(Od našega posebnega dopisnika)

PO MAROSKIH POTEH (IV)

Gibanje za neodvisnost

Šele leta 1934 je prenehal oborožen odpor Maročanov. Nad 20 let so francoske čete potrebovale, da so pacificirale domačine, pri čemer so izgubile 27.000 vojakov. Za to ceno, ki ji je treba dodati še 1000 milijard frankov, je bil »vzpostavljen mir«. Vzpostavljen oboženim odporom pa je raslo tudi po-

litično gibanje za neodvisnost, katerega zavednejši borci za neodvisnost Maroka. središče je prešlo v mesta in v roke maroških izobražencev, povezanih z buržoazijo, iz katere so zrasi, pri tem pa družili vse sloje mestnega in vaškega prebivalstva.

Vsi pogoji za ustanovitev splošnega narodnega gibanja so bili tu. Velika maroška buržoazija je bila izključena iz tekme za bogastvo, katere so se udeleževali le evropski priseljenci. Trgovci in obrtnike so izrinili s tržišča s poplavo industrijskega blaga iz Francije, kupna moč delavcev in kmetov pa se je zmanjšala zaradi nizkih mezd, ki so evropskemu kapitalu omogočile superprofite. Kmetje, ki so bili prisiljeni obdelovati zemljo na primitiven način, hkrati pa imeli konkurenco sodobno opremljenih francoskih farmerjev, so preživljali težke dni, prisiljeni prodajati svoje pridelke za ceno, ki jo je narekovalo evropsko tržišče.

litično gibanje za neodvisnost, katerega zavednejši borci za neodvisnost Maroka. središče je prešlo v mesta in v roke maroških izobražencev, povezanih z buržoazijo, iz katere so zrasi, pri tem pa družili vse sloje mestnega in vaškega prebivalstva.

Vsi pogoji za ustanovitev splošnega narodnega gibanja so bili tu. Velika maroška buržoazija je bila izključena iz tekme za bogastvo, katere so se udeleževali le evropski priseljenci. Trgovci in obrtnike so izrinili s tržišča s poplavo industrijskega blaga iz Francije, kupna moč delavcev in kmetov pa se je zmanjšala zaradi nizkih mezd, ki so evropskemu kapitalu omogočile superprofite. Kmetje, ki so bili prisiljeni obdelovati zemljo na primitiven način, hkrati pa imeli konkurenco sodobno opremljenih francoskih farmerjev, so preživljali težke dni, prisiljeni prodajati svoje pridelke za ceno, ki jo je narekovalo evropsko tržišče.

Izključeni iz gospodarskega življenja, ki je cvetelo le v evropskih četih, so bili Maročani izrinjeni tudi iz uprave. Prisiljeni, da so se izobraževali le v svojih muslimanskih šolah, se niso mogli potegovati za službo v upravi protektorata. Tudi tisti, ki so šli preko užaljenega nacionalnega ponosa in se šolali v francosko-muslimanskih šolah, kjer je bil pouk izključno v francoščini, so le v izjemnih primerih lahko nadaljevali šolanje na licejih in pozneje na vseučiliščih. Toda prav ti poslednji, ki jim je uspelo zriniti se skozi šivankino uho in priti do Pariza, na Sorbonno, Balafrje in drugi, so postali naj-

vedno bolj kazalo svoj obraz in moč. Tisti, ki so se ravnali po Liauteyevem geslu: »Pokažimo silo, da je ne bi bilo treba uporabiti«, pa so se srečavali s še večjo silo naroda, ki ga je vsega prevzela ideja svobode in neodvisnosti. Kdor pa je uporabljal silo, je naletel na organizirano vojaško silo narodnoosvobodilne armade Maroka.

Francija kmalu ni imela več nikogar v Maroku, s katerim bi lahko računala, razen kolonov in svojih oboroženih sil. Ko je bila prisiljena pregnati sultana, ki je odločno odklonil izpolnjevanje nekaterih določb pogodbe o protektoratu, je Francija dokončno ostala domala osamljena. Oprala se je le še na osvojenega maroškega prašo El Glaujija in novega sultana Sidi Ben Arafo, neodločnega starca, ki je bil le orodje v rokah generalnega rezidenta.

Razen na svoje organizirane politične in vojaške sile je maroško gibanje za neodvisnost - Istiklal, računalo tudi z demokratskimi silami v Franciji in v svetu ter z OZN. Istiklal je razvil diplomatsko akcijo, ki mu je prinesla podporo ne le demokratičnih sil, temveč tudi zahodnih sil, ki iz konkurenčnih ali strateških razlogov niso odpravale položaja, kakršnega je v Severni Afriki ustvarila Francija s tem, da je hotela obdržati arhaične institucije preživelega kolonialnega sistema.

To so bile posledice francoske kolonialne politike in rezultati borbe maroškega naroda, ki se je v prvi vrsti oprl na svoje lastne sile, in se ni ustrašil niti nenakega oboroženega boja. Pred njegovo enotnostjo in odločno voljo, da si pribori svobodo in neodvisnost, je klonila tudi Francija.

Ko je moralo maroško ljudstvo pred komaj dvema letoma še demonstirati proti francoskemu kolonializmu

Od vsepovsod

KOPER:

Okrajni svet za socialno varstvo v Koprju je na zadnji seji, ki je bila sredi tedna, razpravjal o delu okrajnih socialnih zavodov, ki so padavno prili v pristojnost občin. Gre za Dom onemoglih in Otroški dom v Izoli, za Dom onemoglih in Piranu in Dom onemoglih v Planini, medtem ko je Mladinski dom v Duvljah še zmerom v pristojnosti okraja. Člani sveta so opozorili, da je po nekaterih občinah tendenca po ukinitvi teh domov, kar razne obveznosti bremene občine. Opozorili so tudi na finančne težave, v katerih sta Mladinski dom v Duvljah zaradi prejemnih zadeb in Otroški dom v Izoli zaradi pomanjkanja oskrbnosti.

Okrajni svet za urbanizem v Koprju je odobril idejni osnutek projekta za izgradnjo nove ceste med Portorožem in Piranom na odseku Soline-Ladjedelnica. Projekt je izdelal v prvi polovici letošnjega leta, knže pa tudi, da si bodo zagotovili sredstva za začetek del. Nova cesta ne bo pomembno samo zaradi izboljšanja varnosti prometa na tem odseku, ampak tudi s turističnega gledišča, saj bo omogočila turistom lep razgled na morje.

V koprskem okraju so sestavili okvirni načrt prireditev za Dan mladosti. Zlasti pestre programe so sestavili društva Partizan in športne organizacije. Tako nameravajo društva Partizan organizirati več javnih nastopov, športna društva in klubi pa medsebojno prijateljska srečanja. Namen teh prireditev ne bo samo vključiti aktivne telovadbe in športnike, ampak tudi tiste, ki so zdaj še izven telesnovzgojnih organizacij, predvsem pa mladino in pionirje. Glavni poudarek pa bo na množičnem izletu na Slavniki 28. maja, ko bo odpeljal našo novo planinsko kočino. Izlet bo organiziralo planinsko društvo Koper. Razen tega pripravljajo razne prireditve tudi taborjenja, predvsem orientacijske kroge in taborjenja.

RUŠE:

Pred dnevi je bila v Rušah prva redna seja novovzvoljenega občinskega odbora RK, na kateri so se pogovorili o metodi dela in sprejeti načrt dela za letošnje leto. Da bi delo kar najbolje teklo, so imenovali več komisij, med drugim komisijo za podmladek, komisijo za male asanacije, za zdravstveno prosveto, za mišično kuhinjo, itd. V kolikor bodo komisije delovale, bodo s svojim delom v veliko pomoč občinskemu odboru RK in drugim terenim organizacijam.

MARIBOR:

Pred voltvami v nove organe delavskih svetov in bližajočim se kongresom delavskih svetov ter proslavo 1. maja, je v četrtek Okrajni sindikalni svet v Mariboru sklical širše posvetovalno zasedanje občin in sindikalnih svetov. Na posvetovanju so zastopniki prejeli navodila, kako naj se sindikalne organizacije pripravljajo na izvršitev teh nalog. Jak

KROPA:

Delovni kolektiv »Plamen« v Kropi bo tudi letos imel možnost preživeti redni letni dopust ob morju. V minulih dveh letih je delovni kolektiv imel prostor za taborjenje v Povili pri Novem Vinodolu. Delavski svet pa je letos sklenil kupiti v Strunjanu pri Portorožu niko in 785 kvadratnih metrov zemlje, na kateri bodo postavili taborišča hišice in šotore. Lani je preživelo letni dopust ob morju 350 delavcev in njihovih družinskih članov, letos pa bo možnost za letovanje še večja. Delovni kolektiv »Plamen« je za pri sprejemanju novega tarifnega pravilnika rezerviral milijon din preseška fonda plač v ta namen. R

ŠMARTNO OB PAKI:

Fluorografiranje prebivalcev so v Šmartnem opravili v treh dneh in se ga je udeležilo 97% povabljenceh. Če odloščemo še upravičeno odnose, smo z obiskom lahko zelo zadovoljni. R

OBDORE:

Obdobni odbor ZB Obdore je sklical posvetovalno zbiranje s dijaki-partizanskimi strojari in s profesorji njihove gimnazije, ter skupaj s njimi razpravjal o uspešnih v šoli, o njihovih željah pri izbiri poklica in o drugih težavah, ki so v zvezi s šolanjem. Vsem dijakom, ki imajo slabeocene, je Obd. odbor ZB omogočil pomoč pri učenju. Instruktorje plačuje obč. odbor ZB. Menim, da je taka konkretna pomoč vsakega potreba in hvaljevredna. J. B.

BLED:

Občinski odbor ZB Bled je sklical posvetovalno zbiranje s dijaki-partizanskimi strojari in s profesorji njihove gimnazije, ter skupaj s njimi razpravjal o uspešnih v šoli, o njihovih željah pri izbiri poklica in o drugih težavah, ki so v zvezi s šolanjem. Vsem dijakom, ki imajo slabeocene, je Obd. odbor ZB omogočil pomoč pri učenju. Instruktorje plačuje obč. odbor ZB. Menim, da je taka konkretna pomoč vsakega potreba in hvaljevredna. J. B.

BRASLOVCE:

Kmetijska zadruga v Braslovčah je lani imela 50 milijonov dobička. Največ ga je ustvaril hmeljarški odsek. Pa tudi sicer je zadruga dobro delala. Kmetijski zadrugi je ostalo 12 milijonov čistega dobička, katerega poravnajo delci za namenila za gradnjo hmeljarških sadilnic v Partizanjah in Kamenčah, vse drugo pa bodo porabili za pospeševanje kmetijstva. Precej različne mnenje so bilo med člani zadruga glede delitve rastline. Prvotno so ga namenili za polno škropljenje sadnega drevja, končno pa so zadrugi sklenili, uporabiti ga za nabavo hmeljarških škroplilnic.

LENART:

Na področju lenarske občine so bile kmetijske zadruge slabše povezane glede poslovanja. Zato so nedavno ustanovili Poslovno zvezo, ki bo na vsem področju skrbel za dvig kmetijstva, za izboljšanje poslovanja obstoječih združb, ki so lani zelo lepe uspehe, kar sodimo po dosedanjih občinskih zbiranjih.

V lenarski občini so minulo sezono dobro delale kmetijsko-gospodarske kole. Zlasti se je izkazala šola v Lenartu. V okviru šole se je udeležilo tudi aktivno združbo v Lenartu. Mnogo bolj dovoziti za učenje so bili mladinci in mladice v drugem letniku, medtem ko se v prvem učenci za učenje ne zanimajo tako. Zato menijo, da ne bi kazalo sprejemati v kmetijsko-gospodarske kole premlade učence. R

SLOVENSKE KONJICE:

Iz osnutka družbenega plana konjice občine je razvidno, da je občina delovno zlasti uslužnostna, v občini slova razvita. Na to v precejšnji meri vpliva sistem nagajevanja v nekaterih strokah, kar so prejšnjega različna plačala kvalificiranih in nekvalificiranih delavcev. V vsaj občini je 19 krojaških občin, v le 2 živilski. Krojaški sicer izdelujejo nekaj ženskih obleke, vendar pa kaže, da največ sojele šumarji. V letošnjem občinskem družbenem planu je predvideno za razvoj obrti 360.000 din, ki naj bi jih uporabili kot osnovna sredstva za novostanovljene obrtne obrate in v obliki posojil za nabavo strojev in orodij še obstoječih obrtnih podjetij. L

Ambulantne storitve naj bi pavšalirali

Zdravstvene storitve naraščajo in s tem tudi stroški Zavoda za socialno zavarovanje — Število oskrbnih dni pa se je znižalo

Okrajni zavod za socialno zavarovanje v Mariboru se zavzema že dalj časa za uvedbo pavšalnega plačevanja ambulantnih storitev za svoje zavarovance. To bi že uvedli, če bi se zdravstveni delavci strinjali. Za sedaj so pozlekusili s pavšalnim plačevanjem ambulantnih storitev v obratni ambulantni Mariborske tekstilne tovarne in v Zdravstvenem domu Slovenska Bistrica. S pavšalnim plačevanjem storitev želijo doseči predvsem dve stvari: splošni zdravnik naj bi se bolj posvetil bolnikom že ob prvem pregledu in naj ne bi za malenkosti pošiljal bolnikov k specialistom.

Skupščina Okrajnega zavoda za socialno zavarovanje je na zadnji seji razpravljala o novih dokazih, da sedanji način plačevanja ambulantnih storitev ne ustreza. Statistika kaže, da je lani bilo v okraju 212.000 več ambulantnih storitev kot prejšnje leto. Na račun večjega števila zavarovancev bi število ambulantnih storitev lahko poraslo za okrog 25.000 in nekaj tisoč zaradi manjše epidemije gripe lani spomladi. Ostali porast pa je v veliki meri posledica tega, kako bolnike zdravijo v ambulantah. Tudi potovanja zavarovancev so se lani povečala za 13.500, kar je za eno tretjino vseh potovanj prejšnjega leta. To dokazuje, da splošna zdravstvena služba prevečkrat pošilja bolnike k raznim specialistom, sama pa se ni dovolj posvetila zdravljenju. Sorazmerno s tem so porasli tudi stroški Zavoda za socialno zavarovanje, in sicer pri ambu-

lantnem zdravljenju za 17%, pri potnih stroških pa za 32% v primerjavi z letom 1955.

Zavod za socialno zavarovanje ni zadovoljen z oskrbnimi stroški bolnišnic, ki so bili lani za 119 milijonov dinarjev večji kot prejšnje leto, kar je 20%, čeprav je število zavarovancev poraslo samo za 2%, cene v bolnišnicah pa za 14,5%. Potrebna je temeljita analiza stroškov zdravljenja v bolnišnicah, ker so ti izdatki mariborskega Zavoda precej nad republikom povprečjem. Ugodna je ugotovitev, da so stroški za zdravila porasli le za ma-

lenkost, enako tudi denarna nadomestila za čas bolezni, število oskrbnih dni pa se je celo zmanjšalo.

Več skrbi namerava posvetiti Zavod zobozdravstveni službi. Lani je sicer bilo 1000 zobozdravstvenih storitev več kot prejšnje leto, kar pa ne zadošča, ker so morali mnogi zavarovanci čakati na popravilo zob zelo dolgo. Zavod bo poizkusil najti način, kako bi privatne zobozdravstvene delavce pogodbeno vezal, da bi delali zanj in tako razbremenili javno zobozdravstveno službo.

J. P.

ELABORATI za manjše konstrukcije

Svet za industrijo in obrt pri Okrajnem ljudskem odboru Maribor je na zadnji seji razpravjal

Lokalna štafeta na Dan mladosti

Za Dan mladosti, ki bo na rojstni dan predsednika republike maršala Tita, so se začele v mariborskem okraju že pripravljati mnoge mladinske organizacije in mladinci v raznih društvih. Temu prazniku, ki ga bodo letos slavili prvič, posvetijo veliki skrb ljudski množične organizacije in društva, saj je pokroviteljstvo prevzel sekretariat Okrajnega komiteta Zveze komunistov. Razen kulturnih prireditev bodo dali prednost izkustvenim nastopom. V okraju bodo pripravili lokalno štafeto, v kateri bo sodelovalo mnogo mladincev iz vseh mladinskih organizacij in raznih društev. Štafeta se bo končala z zborovanjem mladine na Glavnem trgu v Mariboru.

J. P.

o investicijah v okraju in izrazil zadovoljstvo, da so bile ustanovljene podružnice investicijske banke, med njimi tudi v Mariboru. Menil je, da bi sedanji postopek za odobravanje investicijskih kreditov bilo treba poenostaviti, da ne bi pošiljali vseh elaboratov podružnici v Mariboru, Investicijski banki v Beograd in še v Ljubljano. Pri rekonstrukcijah manjše vrednosti naj ne bi zahtevali tudi tako obširne elaborate kot pri velikih, za kar je potrebno kilograme papirja in mnogo priprav kar ovira mnoge delovne kolektive, da bi se hitreje odločili za investicijski kredit.

Člani sveta so menili, da bi bilo v delovnih kolektivih manj razburjanj zaradi rekonstrukcij ter zamenjav iztrošenih strojev in naprav, če bi sprostiti blokirana sredstva obratov. Če ni mogoče sprostiti amortizacije iz prejšnjih let, bi bilo potrebno predvsem v starejših podjetjih, da bi delovni kolektivni razpogabili z vso amortizacijo, ki se bo zbirala v prihodnje.

J. P.

Življenjski jubilej Mirka Ličena

Včeraj je praznoval petdesetletno prjubljeni javni delavec tov. Mirko Ličena, laljubljenec »Primorskih novice« v Novi Gorici ter tajnik gorške podružnice Slovenske izseljenške matice. Kdo v tem delu Primorske ga ne pozna, saj se je Mirko s svojo skromnostjo, delavnostjo in pripravljenostjo, da pomaga povsod, kjer more med prebivalstvom, močno priljubil. Najraje dela med izseljenca, saj je 20 let sam preživel med njimi v Argentini. Domov se je vrnil leta 1948. Redno dopisuje v razne slovanske iz-

seljenške liste in publikacije, z mnogimi izseljenca in njihovimi društvi pa vzdržuje tudi pismeno stiko. Od ustanovitve je član Glavnega odbora Slovenske izseljenške matice, ki ga je za njegovo potrjevalno delo tudi odlikovala.

Otroška leta je preživel v rojstni vasi Oseku v spodnji Vipavski dolini, pozneje pa je moral zaradi bade oditi zdoma in si poiškati kruh v tujini. Po vojni se je med prvimi odločil za povratek na rodno grudo in zdej prispeva po svojih močeh v naših prizadevanjih za boljše in pravičnejše življenje. Vsi, ki ga poznamo in nam je drag, praznično čestitamo Mirku k življenjskemu jubileju in mu želimo še dolgo in plodno življenje. M. D.

Milijon dinarjev za prvenstva društev v občini

Pred dnevi se je sestel svet za kulturo in prosveto Obč. LO Šoštanj. Na seji so razpravljali o sredstvih iz proračuna za leto 1957. Obč. LO Šoštanj je predvidel milijon dinarjev za podpore ljudsko-prosvetnim društvom v občini. Na seji so ta sredstva razdelili posameznim društvom. Hkrati pa so sklenili, naj bi Obč. LO nakazovali sredstva posameznim društvom vsako četrtletje, podpore knjžničarja pa do avgusta, saj morajo že v jeseni nabaviti knjige za zimsko sezono. Na seji so govorili podrobno tudi o programu za izvedbo šaleškega festivala, ki bo zadnji teden meseca junija. Sklenili so tudi, da bodo štipendiralni enega maturanca za snoletno knjžničarsko šolo v Ljubljani. K

Ljudsko revijo Prešernove družbe **OBZORNIK** dobate v vseh knjžničarjeh, kioskih, trafikah

Zavzemajo se za krepitev združnih skladov

V beltsinski občini imajo zasebniki 55 sejalnici, kmetijske zadruge pa samo 18, dasiravno je med združniki veliko zanimanje za strojno setev. V Crensovcih so na združnem občnem zboru zahtevali, naj za druga nabavi več sejalnici, ker jih je pet premalo za tako obširen združni okoliš. Zahtevajo združnikov pa bo težko uresničiti, kajti lani je ostalo v združni blagajni bore malo dobička. Podobno so zahtevali tudi združniki v Od-raneh, kjer imata sejalni stroj samo dva zasebna kmetovalca. Izkušnje v teh združnih očitno kažejo, da se bo potrebno z učinkovitejšim poslovanjem dokopati do večjih sredstev in krepitve združnih skladov, brez katerih tudi ne more biti večjega na-

Mož brez stanovanja

Pravi, da nima stanovanja. Kaj pravi, kriči. Vpije pri znanjih, v uradih, na cesti, povsod, kjer so ga željni poslušati, da ima dva otroka in ženo, da je brez strehe. Otroci so pri starših, onadva spita zdaj tu, zdaj tam. Godi se mu silna krivica, pravi. Kje in kdaj bo dobil stanovanje?

Zalostna zgodba. Včeraj je vstopil v našo pisarno. Nima stanovanja, ne vem kje stanujem, spim tu in tam, je povedal. Nazadnje je povedal, da tudi dela nima. Samo žena ga ima. Zalostna zgodba. Da, a samo na prvi pogled.

Mož je imel delo in stanovanje. Vpije in se jezi, ker nima stanovanja, a noče povedati, da ga je pred leti imel. Da, kar dobro stanovanje je imel. Nihče ga ni metal iz njega. O, prav nihče! Sam se je deložiral. Ne samo iz stanovanja, kar iz naše države. Pobrisal jo je čez mejo. Tam, tako si je mislil, komaj čakajo name. Pa ga niso čakali, še mar jim ni bilo zanj. Vrnil so ga. Mož je sedel v zaporu, prišel iz njega. Človek bi rekel, spametovalo ga je. Pa ga ni. Novič je ušel čez mejo, razbil družino. Mogoče se prvikrat nismo dobro razumeli, si je mislil. Kajpak, na drugi strani so ga čisto dobro razumeli. Se enkrat so ga vrnil. Prišel je nazaj. Ostal je brez stanovanja. Vsakdo bi rekel, zdaj ga je slednjič srečala pamet. Pa ga še ni. Se daleč ne.

Dobil je stanovanje. Ni bilo tako lepo kot prvo. A dobil ga je. Vselil se je in nekaj bi moral popraviti v novem domu. Počasi nemara bi se spet vrnil na boljše. Seveda, ko bi to želel, ko bi prijel za delo. Zal ni človek tiste sorte, ki bi mu delo dišalo. Izpučen je, lahko bi dobil službo, lahko bi preskrbel družino. Lahko, če bi hotel. A on je mislil, kako bi bilo lepo, če bi se po Ameriki vozil z avtomobilom, če bi malo delal in imel veliko denarja. Da, tako je mislil in govoril. Pregovoril je ženo in... Neke noči je dvignil ženo, pograbil otroka in jo mahnil čez mejo. Zdej smo štirje, zdaj nas ne bodo mogli vrniti, je mislil. Pisal je nazaj: smo že na poti v daljnje deželo. Sorodnikom je naročil, naj spravijo njegovo pištvo in spraznijo stanovanje. Smo že na poti, je pisal, pa je bilo takrat, ko je komaj prišel čez. Da, dobro se mu bo godilo, zdaj je rešen, so rekli sorodniki in spraznili njegovo stanovanje. A vse skupaj je bilo figo res. Na drugi strani so ga že poznali, zaprli so ga in poslali nazaj. Ženo in obema otrokoma. Ženo in otroka so naši ljudje izpustili, nje-ga so zaprli za šest mesecev. Da bi ga spametovalo, da bi začel delati in pametno gledati na življenje. Zdej je zunan.

Razume se, brez stanovanja so. Otroci so pri starših, žena je v službi, on razmišlja, ali in kje bi prišel za delo. Že lep čas razmišlja. In ker ima čas, vpije, kriči in godrnja, da nima stanovanja, da se mu godi krivica... Dvakrat ga je zapravlil. Kaj bi rekli tisti, ki ga še nikoli niso dobili in imeli, če bi bil mož zdaj prvi na spisku?

Imel je stanovanje, dom in družino. Vse je pognal po zlu. Deložiral se je iz življenja. In ljudje, ki ga poslušajo prvič, mislijo, kakšna krivica se mu godi v družbi, kakšna je ta država, ki mu ne da dihati pod lastno streho! Pa ni vredno pomilovanja in tisti, ki ga poznajo, menijo, naj ga življenje tepe, naj ga še lep čas klofuta, da bo prišel k sebi, k pameti. Če jim je kaj pri srcu, sta to tista dva otroka, ki jima je vzel dom in mirno življenje v družinskem krogu. A ta misel ni nič drugega, kot obsodba zanj in svarilo vsem, ki jih žalostne zgodbe o meji in pobegeh nočejo izužiti. -vd

IZ POMURJA

Zavzemajo se za krepitev združnih skladov

V beltsinski občini imajo zasebniki 55 sejalnici, kmetijske zadruge pa samo 18, dasiravno je med združniki veliko zanimanje za strojno setev. V Crensovcih so na združnem občnem zboru zahtevali, naj za druga nabavi več sejalnici, ker jih je pet premalo za tako obširen združni okoliš. Zahtevajo združnikov pa bo težko uresničiti, kajti lani je ostalo v združni blagajni bore malo dobička. Podobno so zahtevali tudi združniki v Od-raneh, kjer imata sejalni stroj samo dva zasebna kmetovalca. Izkušnje v teh združnih očitno kažejo, da se bo potrebno z učinkovitejšim poslovanjem dokopati do večjih sredstev in krepitve združnih skladov, brez katerih tudi ne more biti večjega na-

Del dohodka od lova — za kmetijstvo

Nihče ne bo trdil, da je lov izkjučno šport za osebo izživljanje, marveč tudi gospodarska panoga, ki prinaša gmotne koristi. In kdo vzdržuje divjad? V širšem pomenu besede: kmetijstvo. In če je za temu tako, zakaj ne bi bilo tudi kmetij-

4,5 milijona dinarjev — s svojimi rokami

Krajevni odbori v murskem prešernski beltsine občine so se odločno vzveli za pomoč lani prizadetim vasčanom Dol. Bistrice, ki so se letošnji odločili za gradnjo obrambnega stipa ob Muri. Pomorski pobudnik gradnje je zmerom bolj krvav, kar je tudi potrebno, saj bo nastal ki bo širok osem, visok dva in pol metra in dolg več kilometrov, težki mnogim naporom in skupnih prizadevanjih, ki bodo ob koncu akcije nesar pomembno delovno zmogo; pri-rikret večjo vrednost, kot pa bi bila znašala sredstva, ki jih nameravajo vložiti v ta objekt.

Zgodovinska pomlad v Obsotelju

Valovito predpanosko pokrajino s holmiči, bukovimi gozdovi, sadovnjaki, vrštanjskimi vinogradi in nizom starih graščin deli z ozko dolino vijugasta in počasna rečica Sotla na hrvaški in slovenski del. Ob njej so zdravilni vreli v Rogoški Slatini, Kostrivnici in topli radioaktivni vreli v Harinzkalah pri Podčetrku. V nedrjih obsoteljskega gričevja se skrivajo zaloge bentonita, železa in premoaga, ki pa so le malo izkoriščene, ker doslej dolina ni bila povezana z ostalim svetom. V idilični pokrajini ob Sotli srečujemo predvsem kmečke ljudi, kako delajo na poljih, se prevažajo z voliči, pijejo sladko vrštanjsko kapljico in mlinarje ter žagarje, ki se jezijo, kadar Sotla poplavlja — tudi po osemkrat v letu! — ter preplavi cesto in dolino; in nergajo, kadar v vročih poletnih mesecih presahne, da ne more vrteti velikih lesenih koles in se z zelenimi algami in mahovjem prepređeni razdrapani jezovi zgejo v soncu. Skromna je rečica Sotla, a vendar je dolga obdobja bila ostra meja med hrvaškim in slovenskim življenjem že takrat, ko je ločila Avstrijo in Ogrsko, posebno ostra pa med okupacijo, ko je bila proglašena Paveličeva Hrvaška. Z več metrov visoko in široko žično grajo je bil obdan njen desni breg in pod bodečo žico so bile zokopane mine. In tako imajo vsi stari mlinci in jezovi in žage ob Sotli svojo zgodovino, saj so posegli globoko v življenje obsoteljskih ljudi. Edino preko njih so vodile kurirske poti. Vsak, naj bo to razpadoječ Pajkov mlina v Imenem, mogočen Medvedov in Podčetrku ali skromen Ivičev v Vonarjih, ima svojo zgodbo. Med najbolj zanimivimi je najbrž prav Pajkov, kjer je Brijov Francec vodil ubežnike in kurirje čez jez, tihotapil na Hrvaško sol in blago, od tam pa v Slovenijo tobak in purane. Pod jezom je velik tolmun, kjer jih je že nekaj utonilo, in kot so pripovedovali občani, je tam celo večkrat strašilo. Hm, še danes nekateri lahko verneži okrog polnoči dokaj neradi hodijo mimo tega skrivnostnega razpadajočega mlina.

Pogled na Kumrovce

letu si jo bo najbrž čez Spodnje Mestinje dalje proti južni železnici. Tudi reka se bo, v svojih kačastih ovinkih morala umakniti in se zrnati, jezovi bodo morali dati vodi prosto pot, da ne bo več jesceni in spomlad poplavljal dolino, zapirala promete, uničevala travnike in polja ter širila meteljnost med govedom.

Res je, da se je dedek Lipošek razsolzil, ko je videl, kako se mu železna pot reže v najlepšo njivo. Sotla pa si ubira novo strugo skozi njegov travnik in obrvenil se je proč, ko je pod sekro padla velika hruska, ki jo je v mladih letih nasadil. Obsoteljski človek je s krvnjim znojem navezan na svojo ilovnatno zemljo, zato mu ne moreto zametiti, če mu v danem trenutku čustva prevladajo razum. Mladina pa se zaveda in napredni gospodarji dobro vedo, da železnica prinaša v omdanjkeno Obsotelje boljše kos kruha. Zakaj je zdaj tako malo mladine v teh krajih? Premalo kruha jim da zemlja, ki niti ni popolnoma izkoriščena, ker je to vse doslej bila zakotna, kozjanska pokrajina. Večina je odšla v celjske tovarne, v železarni Store, v velenjski rudnik, le tisti, katerim je namenjena težka gruda in domačega grunta, so ostajali in garali. To- domačega grunta, so ostajali in garali. Tdže zdaj so z veseljem pohiteli h gradnji prog, da si zaslužijo nekaj denarja. Iutri pa bo še boljše, saj se dolina ob Sotli obeta lepa prihodnost.

Letošnja pomlad je zgodovinska za kraje ob Sotli, prelomnica za razvoj pokrajine. Od Kumrovca dalje si utira železnica pot po slovenski strani in tako šetrnejše povezuje oba naroda. Zdej se klo-trdneje povezuje oba naroda. Zdej se klo-potajo mlinska kolesa in sotelska voda v penastem toku šumi čez jezove, toda to je poslednja pesem obsoteljskih mlinoč, Kmalu jo bo preglasila pesem železnih koles in ukanje lokomotive, ki bo oznanjalo svetlejši čas...

IZ NAŠIH KINODVORAN

Bosonoga Ava Gardner in obuta Sofia Loren

Joseph Manckiewicz, ki si je s filmom v vse o Evi pridobil naslov režiserja film-

italijanski film »V znamenju Venere«

GOSTOVANJE SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠÇA IZ TRSTA V MESTNEM GLEDALIŠČU

Dve tržaški uprizoritvi

ARMAND SALACROU: ZGODBA ZA SMEH — ROBERT ANDERSON: CAJ IN SIMPATIJA

Armand Salacrou: Zgodba za smeh

Razumljivo je, da mi je kot dolgoletnemu recenzentu dela in naporov tržaškega SNG posebno prijetna obvestilo, pisati tudi o sedanjem gostovanju njegovega ansambla v Mestnem gledališču.

O francoskem dramatikju Salacrouju so se naši recenzenti in oznanjalci dramaturgije široko razpisali pred leti, ko je ljubljanska Drama uprizorila njegovo igrano »Tak kakor vsi«.

stvi in z novimi prijemi tradicijo za Francoze tako tipičnih moralistov, »moralistov« v smislu prikazovalcev in kritikov človeških navpi v moderni francoski oziroma pariški družbi.

Za Salacrouja je značilna neka posebna prizadetost, ki žari skozi njegove duhovite in domiselne dialoške, prizadevnosti, ki daje naslutje, da so vprašanja, ki jih avtor postavlja in upodablja, plod kdaj tudi intimnih in bolečnih izkušenj.

Kot gost je delo zbirala Balbina Baranovič-Battelino, ki je kot režiser pokazala v nekaj letih presenetljivo nagel vzpon (na primer njen »Sokrat«).

nega življenja, temveč tudi pravilno dojetje ostro izraženih misli in opazni duševni stanj. Battelino je zvesti tekst bistro osvetlila in ga posredovala igralcem tako, da je nastalo potrebno živčno napeto stanje — podlaga napetemu in vznemirljivemu dogajanju na odru.

Izraelci: življenje in delovanje v večjem mestu je nedvomno doprineslo k pristnejšemu dojetju bolj kompleksnih duševnih stanj v karakterjih. Tu so zaželi pred nami nekateri psihološko subtilno izdelani liki, ki so ustvarili življenjsko povsem verjetne prehode iz živčne obujne so podana s tolikšno preciznostjo, da se utegnjejo zdeli veliko bolj čustvenjaskemu Slovanu skoraj kot nekakšno »spintiziranje«.

Prevod Drage Ahačičeve je živ in dobro govornjiv. Scena Nikola Matulja je izdelana okusno in privlačno.

Robert Anderson: »Caj in simpatija«

Ce velja za Angleže, da umejo s kar največjim taktom obdelovati kar najbolj kočljiva vprašanja, potem je treba priznati Amerikancu R. Andersonu, da je hodil k svojim evropskim bratrcem v dobro šolo. Kajti v »Caju in simpatiji« se s taktom in mestoma tudi s tenko ironijo obdeluje tako zelo kočljiv problem, kakršen je možka invaritiranost.

Vse priznanje gre tudi režiserju Jožetu Babiću, ki je z dobrim čutom za mero postavil delo na oder. Pravzaprav me je tokrat Babić presenetil s skromnostjo sradstev, ki jih je uporabljal za učinkovito izvedbo svoje igrane »Stimung«, ki jo je dobro podprla preprosta in smotrna scena Vladimirja Rjajevca, je bila vseskozi intimna, tempo umirjen in skrbno računčan v počasnem stopnjevanju.

Vsekarer gre pri izredno lepo (zaokrožen) predstavi levi delež igralcem. Stefka Dročeva je v Lauri Reynolds ustvarila zopet enega od tistih svojih nepoznatih likov, ki dajejo s skromnostjo in sramežljivostjo takšno odlično mesto. Šarni in človeška toplota, mimika ne samo obraza, temveč vsega telesa, kjer je vsak vzgib, vsaka kretnja odraz močnega doživljanja, so se zili v celoto njene kreacije in zlomili kočljivost situacije in dejanja v oči gledalca sliherno ost.

V Silviu Kobalu, ki je ustvaril psihološko zelo zahtevno vlogo mladega Toma Lejeja, je naša Dročeva presenetljivo močnega duševno bogato niansiranega in človeško prepričljivega partnerja. Prizori med obema so bili viški predstave. Joško Lukeš je v Laurinem možu Billu ustvaril zapleten in razdvojen karakter človeka, ki ga mučijo po njem samem nepriznani kompleksi, z močnim življenjem in z občuteno igrano. Na zunaj jovialnega, Tomovega očeta in Billovega prijatelja, Hertha Lejeja je igral Modest Sancin z nevaljivo hrupnostjo in z dobro posneto tipiko povprečnega Američana. Zlata Rodoškova je uspelo naslikati z malo lahkotne in malec dobrodušne Američanke, ki ji je smisel življenja v majhnih nesmiselnosti. Nesrečnega Davida Harrisja, ob katerem se sproži kočljivi konflikt, je v maski in mimiki, ki je za tak karakter tipična, prepričljivo podal Stane Raztresen. Trije Tomovi vrstniki Ralph, Al in Steve so našli v upodobitvah Edvarda Martinuzzića, Julija Guššina in Iva Kufnerzina troje hrupnih in v tem smislu Američanom ustrežajočih interpretov. Posebel bi omenil lik Julija Guššina, ki je našel v odnosu do prijatelja Toma prepričljivo čustvene tone.

Post scriptum: kakor v zdravstvu, tako je tudi v človeški družbi potrebna najprej točna diagnoza, da se njene morebitne bolezni spoznajo. Obe deli, ki jih je tržaško SNG uprizorilo, spadajo v okvir take družbene diagnoze. V tem smislu bi dejal, da je bilo njih uprizorjanje na samo umetniško pomembno, temveč tudi spoznavno koristno.

Poljski gledališki umetniki našim bralcem

Člani poljskega Državnega gledališča iz Lodza, ki se mudí na gostovanju v Ljubljani, so za bralce ljudske pravice dali o svojem obisku v Sloveniji, o vtisih in občutkih po prvih predstavah pred slovenskim občinstvom naslednje izjave:

»Naše gledališče je stremelo, da bi navezalo prirsčne stike z bratskim narodom, ker se v naši slovanski družini premalo poznamo. Najlaže pa se med seboj spoznavamo na področju umetnosti. Naše gledališče se je na to srečanje pripravljalo z velikim veseljem, a tudi z veliko vznemirljivostjo; ali bo mogla naša igralska umetnost premagati ovire, ki jih predstavlja slovenskemu gledalcu tuj jezik, in mu mogla posredovati naša umetniška hotenja.

Sprejem, kakršnega smo doživeli od kolegov-igralcev, kakor tudi od občinstva, je presegel vsa naša pričakovanja in pokazalo se je, da govorimo skupni jezik, ko govorimo za srca ljudi srca.»

HALINA ZAKRZEWSKA: »Vznemirljeni smo pričeli naše gostovanje s poljsko dramo »Morala gospe Dulске« Gabriele Zapolske, naše vodilne dramske pisateljice iz dobe realizma. Nismo namreč vedeli,

kako bo ljubljansko občinstvo dojele v tujem jeziku odlični odski dialog in jedrnatı dovtip Zapolske. Aplavz takoj na začetku, ko se je dvignil zastor, ki je pozdravil z naklonjenostjo poljske goste, je omogočil, da smo se takoj počutili kakor doma, kot na Poljskem. Razumejo nas!

Odlični ljubljanski gledalec, vzgojen v dobrem gledališču, ki si je priborilo častno mesto v mednarodnem tekmovalju na festivalu dramske umetnosti v Parizu, je ne le toplotno sprejel naše gledališče, ampak tudi razumel njegov jezik in humor. To zelo visoko cenimo. Zaradi bratskega sprejema gledališča in zaradi prirsčne pozornosti občinstva na premieri naše igre, ne bomo nikoli pozabili lepe Ljubljane in njenih prebivalcev.»

HANNA MALKOWSKA: »Za vsakega igralca in za vsak gledališki ansambel je prvi nastop

v neznanem mestu kot naskok, s katerim se osvoji trdnjava, kaj šele kadar naj se pridobi publika onkraj domačih meja in domačega jezika. Prvo ploskanje je znak, da je med odrom in auditorijem navezan prirsčen stik. Občutili smo, da se ljubljansko občinstvo ni pustilo dolgo pridobivati, da nam je prišlo naproti s prirsčno toplotino, ki nam daje poguma za nadaljnje nastope in nas obvezuje za kar največje ustvarjalne napore.

Na kraju še skupna izjava najmlajših igralcev poljskega gledališča Alicje Racisz, Zofie Wilczynske, Haline Pawlowicz in Mirosława Szonerta: »Prvikrat smo v tujini in prvikrat smo v stiku z gledalcem, ki ne razume našega jezika. Naša premiera v Ljubljani je za nas veliko doživetje. Prirsčno ljubljansko občinstvo nas ni le razumelo, ampak pokazalo tudi toliko srca in naklonjenosti, da se počutimo kot doma, kot v svoji hiši. To vašo ljubeznivost in prirsčnost bomo ponesli s seboj na Poljsko.»

KRONIKA LJUBLJANSKIH KONCERTOV

V PRVEM TEDNU APRILA

Sloviti violončelist André Navarra (1. aprila) je imel na sporedno redko ali v Ljubljani sploh še prvi izvajane skladbe, pa vendar takšne, ki sodijo v svetovno literaturo za violončelo (Schubert, Debussy, Joaquin Nin, vmes Schumann in Richard Strauss). Višek je bil gotovo pri Debussyju. Njegova sonata za violončelo in klavir je bila pač veliko odkritje za vsakogar, kdor je dovzet za takšno glasbo.

Ta violončelist je pač poseben mojster v oblikovanju tona. Zvok ima močan ter intenziven, pa ne samo to; čudovito je, kako z različnimi v intonaciji senči en in isti ton v različnih harmonijah in funkcijah: gnete, modelira pa ga tudi v barvi z umetnostjo loga in v sploh z možnostmi, ki jih ima densna roka. — Pianist Andrija Preger je spremljal z zanesljivo

vadno velike kulture in izrazne sile. Njegov večer je bil enakovreden najboljšim instrumentalnim koncertom in je prinašal v njihovo zaporedje prijetno učinkujočo spremembo. S svojim glasom samim na sebi pevec sicer ne bi zbujal pozornosti, četudi ima prijetno zveneč in sonoren organ. Toda odločilno je njegovo pevsko znanje in najbrž še bolj hotenje, neubranljiva potreba pribobevati svoja lastna umetniška doživljanja drugim ljudem, biti z njimi v tisti osrečujoči skupnosti, ki jo lahko ustvari samo umetnost. Presenetljivo, kar ne izbrpno je bogastvo zvočnih intenzivov in barv, s katerimi tolmači vsebinsko pesmi in jo učinkoviteje posreduje poslušalcu; rad pa poseza tudi po naturalističnih učinkih, kakršni so doma v južnjaškem ljudskem petju. Ves spo-

Skladatelj Vilko Ukmar

marju borita dva muzika, eden bolj subjektiven, romantičen, tak, ki hoče z glasbo izražati razpoloženja in čustvena stanja, drug pa bolj objektivni, tak, ki išče zgolj čisto glasbeno lepoto, potem v tej skladbi prvi močno izpodriva drugega in zmaguje nad njim. Vilko Ukmar nastopa kot skladatelj v javnosti šele zadnja

leta; s svojimi kompozicijami pa zbuja vedno večjo pozornost.

Violinist Ljudevit Pap je izvajal Hačaturjanov koncert in je prodiril s svojo prikupno igrano. Violina je zanj predvsem speven instrument. Melodični deli skladbe so bili izvajani izraziteje in bolj impresivno, kakor motorični in pasajni deli. Dalje so bolj uspela tista mesta, kjer ima violinist glavno in vodilno vlogo kakor pa tista, kjer bil bil potreben še tenejši stik in večja vzajemnost med solistom in orkestrom. Violinist je dovolj temperamenten, da je Hačaturjanov koncert podal v njegovi pravi podobi — kot izrazit primer plemenite lahke glasbe, vredne koncertnega odra.

Orkester je pod taktirko Boga Leskovca zares muziciral. Brahmovso Tretjo simfonijo sta dirigent in orkester podajala z dognanim izrazom. Skladba je dihalna in plajna, njena svojevrstna oblika, njeni čudno razgibani melodični liki na ozadiju osnovnega melanholičnega razpoloženja — vse to je bilo določno in zgovorno posredovano.

RAFAEL AJLEC

Vladimir Bartol

Pavel Golja — 70-letnik

Zares: kljub vsemu imajo obletnice, jubileji in praznovanja tudi svojo senčno stran. To velja zlasti o visokih življenjskih jubilejih za slovensko kulturo pomembnih mož: vsiljujejo iskanje podobnih vrednot in sedanjosti in prinašajo spet in spet staro, neprizanesljivo misel: vse teče.

Jutri se bo izteklo sedemdeseto leto življenja Pavlu Golji, slovenskemu pesniku, dramatikju, prevajalcu in akademiku. Blodni in nemirni Pavel Golja kot pravi v neki znani pesmi o sebi sam, pesnik, kapitan, direktor Drame, je prikramil preko nemirov in blodenj, s pesmi in delom, tudi v ta, že nekam častiljivi pristan.

Retrospektiva teh sedemdeset let življenja, v grobem in na kratko: rojstni datum: 10. april 1887 in rojstni kraj: Trebnje na Dolenjskem. Običajna šolska doba v Trebnjem, Novem mestu, za njo pa kadetnica v Karlovcu in služba aktivnega častnika v Trstu in v Ljubljani, ruska fronta, kjer se prebije na rusko stran, zbira nekaj časa med ujetniki prostovoljce za srbsko prostovoljsko divizijo, a zaradi nesporazumov s štabom divizije in zaradi nasprotovanja velikosrbstvu prestopi raje v rusko armado in se bije na romunski fronti. In dalje po prvi vojni: januarja 1919 se vrne v Ljubljano, prevzema najprej mesto dramaturga, kasneje pa direktorja v ljubljanski Drami. Gledališče ostane zvest neprekinjeno do leta 1943, ko ga okupatorji odslovijo, po osvojitvi pa je spet v Drami, dokler ne gre v pokoj. In še en podatek: leta 1953 je bil izvoljen za rednega člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti v razredu umetnosti.

Gornji podatki povedo nekaj o nemirnem Pavlu Golji in morda še o nesrečnem oficirju, povedo tudi o poetniku, ki je prekriziral po dolgem in počez ne le dobršen del Evrope, ampak ga je pot zanesla tudi v Ameriko, pove morda med ursticami nekaj o svetovljinstvu tega poetnika, bore malo pa govori o pesniku Pavlu Golji, pesniku brez ugovora, svojstem pesniku s svojim zvonom in s svojim svetom.

Golja je začel pesniti že v gimnaziji, njegova poezija, zajeta v zbirkah »Večerna pesmarica«, »Pesmi o zlatolaskah«, »Pesmi«, in v povojnih »Zbranih pesmih«, ga kaže ne samo kot izpovedno svojstemega poeta, ampak tudi kot blestečega, prefinjenega in elegantnega oblikovalca. Goljeva pesem nerada hodí utra pota, ni šla po stopinjah toliko vplivne Moderne, našla je svoj zvok in tudi svoje posebno mesto v naši

poeziji. Pesnik, kapitan, direktor Drame je našel zase, za čas in svet mnogo močnih iskrenih izpovedi, v leth, ko »nosil je na svojih šibkih ramah težo zorništev vsakojakih«, najde njegova pesem, polna živahnega boemskega protesta, široka obzorja in družbeno težo. Pesmi kot so tista o roki, ki jo zastira črna rokavica, ali O Ester, o Renée, pa Manjšest Tino Ujeviću, Marche funebre, ali pretresljiva Balada o nesrečnem doktorju Vladimirju Kantetu bodo ostale večno lepe. Ostale bodo v izboru najlepših slovenskih pesniških umetnin. Goljevo umetniško delo pa se ne omejuje samo na poezijo. Tu so še drama, mladinska igra, prevajanje in publicistika. Posebno in edinstveno mesto zavzema Golja v naši mladinski dramatikji. Za otroke, ki bodo ostali vedno njegovi navdušeni in zvesti prijatelji, je Golja s pravo pesniško domišljijo, s čarom in čutom za otroški svet ustvaril vrsto veselih, imenitnih odrskih del, kot so »Petrickove poslednje sanje«, »Jurček«, »Princeska in pastirček«, »Sneguščica«, da omenjamo le nekatera izmed del, ki jih sezono za sezono uprizorjajo. Goljevim najmlajšim prijateljem v veselje, naša gledališča. V tej mladinski igri mu pri nas še daleč ni enakega in nič ne kaže, da bi kaj kmalu dobil kolikor toliko uspešnega tekmeča. Morda tudi zato jubileji kljub vsemu niso samo svetli in sončni.

Pesniku Pavlu Golji, viteškemu človeku, kavalerju, kakršni, naš žalost, niso v modi današnjih dni, drznemu oblikovalcu in zanesenjaku ob sedemdesetletnici naše čestitke, povrh pa še dosti zdravlja!

Violinist Ljudevit Pap in dirigent Bogo Leskovic

rutino pa tudi občutljivo, le pri Straussu (tretji stavek) nekoliko nesproščeno — kakor prva vista. Radio Ljubljana je pripravilo 2. aprila javno oddajo z naslovom »Pomladni divertimento«. Zabavni orkester Radia je dirigiral Uroš Prevorsek, sodelovali so solisti Diana Dubary, sopranistka iz Londona, pianist Andrija Preger iz Beograda in Boris Ulrich iz Zagreba ter trobentač Mojmir Sepe. Večer je bil zasnovan kot poldrugurna oddaja zabavne in lahke glasbe brez premora. Diana Wright-Dubarry je pevka v slogu operetne subrete. Ona, pa tudi drugi solisti so imeli lep uspeh. Pomnoženi radijski zabavni orkester je pod vodstvom dirigenta Uroša Prevorseka dokazal svojo dobro uporabnost za oddaje te vrste in je bil prav tako deležen priznanja.

Baritonist Gérard Souzay (3. aprila) je koncertni pevec nena-

Knjige in revije

PREJELI SMOVOCENO

NASA SODOBNOST. Leto V. Štev. 4. Glavni in odg. urednik Drago Šega. Izdaja Državna založba Slovenije.

FILM. Ilustrirani filmski mesečnik. Letnik VII — 1957 št. 4. Izj. za založniški oddelek podjetja za promet filmi »Večna filma« v Ljubljani. Glavni in odgovorni urednik Miša Štetič.

SPACAL. Umetniški katalog za parisko razstavo. Paris, april 1957. Galerija Rive gauche. Uvod Giuseppe Marchiori.

PLANINSKI VESTNIK. Glasilo planinske zveze Slovenije. Letnik XIII. (marec 1957), št. 3.

Gymnaestrada je blizu

Za to prireditev so v teku obsežne priprave — 50% popust na naših železnicah — Nastopilo bo nad 5000 pripadnikov telesnovzgojnih organizacij iz 22 držav

Posebna komisija pri izvršnem odboru »Partizanov Jugoslavije« skrbi za priprave II. Gymnaestrade, največje mednarodne gimnastične prireditve. Na njej bo nastopilo 4917 aktivnih udeležencev in akademskih sestavov iz množičnih vajah. Jugoslavija bo sodelovala v vseh šestnajstih dovoljenih nastopih, od tega v petih množičnih.

Na tej Gymnaestradi, ki bo po številu udeležencev presejala prvo v Rotterdamu, se bodo udeležili pripadniki dvajsetih od dvaindvajsetih držav. Organizacija te prireditve pomeni lepo priznanje in to ne le samo Zvezi »Partizanov«, marveč vsemu našemu telesnovzgojnemu gibanju.

Gymnaestrada bo od 10. do 14. julija. Še nekaj mesecev na torej loči od dneva, ko bodo zadoneli zvoki fanfar, odjeknili toposki strelci, ko bodo zagrebani pa tudi gledalci iz drugih krajov Jugoslavije pričakali in pozdravili tisoče mladih ljudi iz skoraj vseh evropskih pa tudi iz drugih držav. Mnogi udeleženci so že sedaj izrazili željo, da bi postojanje v Jugoslaviji izkoristili tudi za turistična potovanja, ki bi jih povežali s skupnimi nastopi organizacij »Partizanov«. Tako domači kot tuji udeleženci Gymnaestrade bodo imeli določene ugodnosti, tako n. pr. 50% popust na jugoslovanskih železnicah, aktivni udeleženci pa tudi brezplačne vize.

Od 6. do 10. julija bo kongres mednarodne gimnastične federacije (FIG). Študijski kongres te organizacije pa bo od 14. do 16. julija. Nedvomno bosta oba kongresa

znamak, in sicer po 10, 15, 30 in 50 dinarjev, ki bo zanje napravil osnutek akademski slikar Ferdo Bis iz Zagreba. Filatelistična zveza Hrvatske bo v C paviljonu starega velesajma odprla posebno razstavo znamak s temo »Sport, telesna vzgoja in skavtizem na znamenjih«.

Organizacijski odbor, ki je vložil v organizacijo te velike prireditve vse sile in ogromna materialna sredstva, je že sedaj poskrbel za zdravstveno službo, ki naj bi delovala brezhibno. Vse uslužbe zdravstvene komisije bodo brezplačne. Ta komisija se razpolaga s specialnimi ambulanti, ki bodo v zgradbi šolske poliklinike. Ambulante za prvo pomoč pa bodo seveda na vseh prostorih, kjer bodo prireditve. In sicer na starem velesajmu, na stadionu v Maksimiru in na stadionu Šalata.

Zelo veliko zanimanje za Gymnaestrado je pri domačih filmskih proizvajalcih. Doselej so se pripravili »Zora-films«, »Zapreb-films«, »Bošana-films« in »Fimske novosti«. Te dni bo organizacijski komite razpisal tudi natečaj za kratki dokumentarni film v barvah. Za koordinacijo delo pri snemanju pa skupne podkomisije za film Gymnaestrade. Organizacijski odbor je sedaj uspešno deloval, ki bodo v času prireditve izdajali vsakdan. Razen tega bo izdal še vodič po Zagrebu v štirih jezikih.

BOKSARSKO SREČANJE

»Drvočjelca« : »Ljubljana« 13:7

Preteklo nedeljo je bilo boksaarsko moštvo ŽTAK — Ljubljana v Varaždinu, kjer je povratni prijateljski dvoboj z »Drvočjelcem« izgubilo z rezultatom 7:13. Prvo srečanje med tema dvema moštvoma, ki je bilo pred nekaj tedni v Ljubljani, se je končalo neodločeno 9:9. Za to boksaarsko prireditev je vladelo v Varaždinu veliko zanimanje, saj jo je obiskalo kar okoli 800 ljudi.

V muha in bantam kategoriji sta Ljubljancina Savil in Vuk sicer dobr boksala, bila pa sta premalo ofenzivna in sta borbili proti rutinarima nasprotnikom izgubila. Zato pa je takoj nato sledila ostra borba v polerolki kategoriji, ki je bila polna posebno lepih potez mladega Ljubljancina Zadnikarja, ki so mu sodnik, ki po koncu borbe tudi enoglasno prisodil zmago po točkah. Šturku je sicer v prvi rundi šlo že zelo trdo, rešil pa se je z veliko kondicijo, kajti njegov nasprotnik je v naslednjih dveh krogih zelo popustil. Borba v polwelter kategoriji je bila enakovredna za oba nasprotnika, toda v drugi rundi je Smrtniku počila arka in je moral odstopiti. Na koncu je Troha, ki ni imel nasprotnika v svoji kategoriji (poltežka) ekshibicijski boksar izven konkurence z izkušnim Lovcem in pokazal dobro znanje.

V Ajdovščini bodo zgradili telovadnico in kopalnice

25. marca je imelo TVD Partizan v Ajdovščini letni občni zbor. Po poročilih in ploidni diskusiji je bilo videti, da je delo in družino sicer začelo kar dobro, a — ga je prekinila neandea nesreča — zgorela jim je komaj dobro dograjena telovadnica, za katero so se bili vešč le del. Društvo klub temu ni obupalo in je sklenilo, da bo še letos spet zgradilo telovadnico, poleg nje pa tudi manjše kopalnice, ki je za tak kraj, kot je Ajdovščina, že neobhodno potrebno.

Če ni vodnika...

Pomanjkanje dobrih vodnikov povzročajo telesnovzgojnemu društvu »Partizan« bolj ali manj nemalo skrbi. Društva bi nemara še bolj pomnožila svoje vrste, če bi imela dovolj vodnikov, ki bi bili pripravljeni vaditi naraščaj. Zato o teh problemih v društvenih razpravljajo iz leta v leto. Tečaj za vodnike so sicer dali doslej precej kadra, vendar še zmeraj premalo.

Za ilustracijo, kako je v društveni telovadnici, naj omenimo primer TVD Partizan Celje-mesto, ki se je zgodil pred nekaj dnevi. Najbrž se taki primeri pojavljajo večkrat.

ZANIMIVA PARTIJA S SAMPIONATA Puc je zapravlil zmago

PUC — GLIGORIC (Kraljeva idijaska XIX. kolo Sombor 1957)

1. c2-c4 Sg8-f6
2. Sg1-c3 g7-g6
3. g2-g3 Lf8-g7
4. Lf1-g2 d7-d6
5. e2-e4 e5-e4
6. Sg1-e2

Po 6. Sld e5, 7. d4 Sc6 bi lahko nastala normalna varianta kraljeve idijaste obrambe, ki jo naš državni prvak odlično pozna. Puc pa se je odločil za sistem, ki ga v zadnjem času radi igrajo sovjetski velemojstri.

6. ... c7-c6
7. 0-0 Sd8-c8
8. e2-e3

Ideja sistema s 5e2 brez d4 je kombinirana akcija na daminem in kraljevem krilu, vendar pušti beli točko d4 v oblasti črnega.

8. ... f6-e6
9. to potez odpira črni lovčev diagonal, hkrati pa potuje skakač prek polja e4 na d4.
9. d2-d3 Sd8-c7
10. Ta1-b1 Td8-b8
11. b2-b4 Sc7-e6
12. b4-b5 Sd8-d4
13. f2-f4 Sd4-e2+
14. Sc3-e2 Se8-d4
15. Sd3-d4

Beli na dopusti, da bi mu črni po 15. Ld3 zamenjal črnoopolnega lovca, ker meni, da črni lovca na d4 strelija v prazno. Iz

nadaljnega poteka partije vidimo, da je bila Pucova ocena položaja pravilna.

15. ... Lg7-d4+
16. Kp1-b1 e7-e6
17. g5-g4 f7-f5

Vse ali manj potrebno, ker bi po 18. f5 beli dossegli še večjo prednost.

18. e4-f5 e5-f5
19. Lg2-d3+ Kp8-g7
20. g4-g5 Tf8-e8
21. Tf1-e1!

Ni dobro takoj Df3 zaradi Dd5

21. ... Le8-d7
22. Lc1-d2 h7-h6
23. Dd1-f3 h6-g5
24. Telc8-Ld7-e8
25. f4-g5 Dd8-d7
26. Df3-h3!

Do sem je Puc igral odlično. V časovni stiski pa ni videl močnejšega nadaljevanja Tbl-e1 in bi partijo verjetno dobil, ker se črni ne more rešiti hudega pritiska n. pr. 26. ... Lf7, 27. Lf4 in dobi kmeta.

26. ... Kp7-f8!

Enostavna parada, ki je Puc ni upošteval. Verjetno je videl je 26. ... Lf7, 27. Dd6+ Kp8, 28. Dg6+ in dobi

27. Ld2+ Ld8-l7
28. Dd5-f3

Zalostno priznanje!

28. ... Ld4-a5
29. b5-b6 a7-a6
30. Tbl-e1 Lf7-d5
31. c4d5 Td8-e8 REMI.

Opombe: BORUT KOČEVAR

Martelanc, Likovnik, Kobal in Stare (na sliki od leve proti desni) so tekmovali na obeh dosedajšnjih svetovnih prvenstvih v kegljanju

Zadnji čas za priprave

PRED SVETOVNIM PRVENSTVOM V KEGLJANJU

Po dveh letih bo letos spet svetovno prvenstvo v kegljanju. Za Beogradom in Eszenom bo Dunaj prizorišč svetovnega prvenstva, ki bo od 8. do 15. julija. Za naslove svetovnih prvakov, ki jih zdaj nosita moška in ženska reprezentanca Zahodne Nemčije, pri posameznikih pa Bauer (Vzh. Nemčija) in pri posameznikih Erjavčeva (Jugoslavija), se bodo borili tekmovalci in tekmovalke Zahodne Nemčije, ČSR, Avstrije, Madžarske, Jugoslavije, Francije, Švice in drugih evropskih držav.

VEČ PREDGOVOR

Na zadnji skupščini Zveze kegljaških športov Jugoslavije, so delegati sprejeli sklep, da se naša državna reprezentanca sestavi na podlagi izbranih tekem, ki se jih udeležijo tekmovalci po naslednjem ključu: moški: Hrvatska 8 tekmovalcev, Slovenija 6, Srbija 4 in BiH 2; ženske: Hrvatska 6 tekmovalk, Slovenija 4 in Srbija 2 tekmovalke. Zdej pa, ko so med nami zadnje priprave, ki bi se ob pravilni organizaciji že morale začeti, pa je Zveza kegljaških športov Jugoslavije sporočila vsem republikanskim zvezam, da za izbirna tekmovalja in logorovanje nima dovolj sredstev. Zato je zahtevala od republikanskih zvez, naj se zrednijo za nov predlog izbranih tekem in priprav, ki bi bil cenejši. Tako je Hrvatska predlagala, da naj bi bile izbirne tekme le za moško reprezentanco, medtem ko naj bi žensko reprezentanco sestavili brez izbranih tekem, in sicer iz štirih tekmovalk iz Hrvatske in treh iz Slovenije.

Boljši časi za »Ljubljano«

Za sedaj le en kandidat za višje tekmovalje

Minula nedelja je bila za nogometaše in prijatelje nogometa zelo živahna. Vodičelj nogometa so se zbrali še v soboto, da bi se pogovorili o smericah svojega dela v prihodnje, na stadionih v Šiški in za Beogradom pa smo videli dvoje tekem konskih ligašev.

Med najbolj zanimivimi točkami nogometne skupščine bila razprava o sistemu tekmovalja. Udeleženci so se po daljši razpravi odločili za predlog Nogometne zveze Jugoslavije, to je za nematersko zvezno ligo in deljeno drugo ligo. Priponili pa so, da bi bilo treba sistem tekmovalja spremeniti že letos, hkrati z uvedbo enotne slovenske lige.

Kolikor so videli novi predlog sistema tekmovalja sprejemljivi, pa bi je pripomnili, da jih je treba izdelati do podrobnosti, ker ne bi bilo koristno za napredek nogometa, da bi sistem tekmovalja čez leto ali dva spet spreminjali. Nogometni delavci imajo v tem že precej izkušenj.

Ker je ena izmed točk natečaja, po katerem bodo sprejemali nogometne klube v novo zvezno in drugo ligo, tudi kvalitetna ravna, je bilo zanimivo videti, kakšne so trenutne zmogljivosti slovenskih ligašev. V nedeljo smo bili najprej prijetno presenečeni, nato pa precej razočarani.

»Ljubljana« je dobzala, da je naspodel ustalila svoje enajstletno. Dvaurno ime precej težav z igralci, so le-ti vendar igrali proti solinemu Uljaniku smo svojih najboljših partij. V tem moštvo so se posebej izkazali izkušnost in znanje starejših igralcev ter živahnost in borbenost mlajših. Medtem ko so zastopniki stare gacler, Šofan in Benčič bili med najboljšimi na igralcu, pa so Gruden, Dolenc in Blaznik še enkrat pokazali, da sodijo med zelo perspektivne igralce. Za sedaj je jim lahko zamislili je premajhno zbrano v odločitveni trenutki.

NOGOMETNI KOMENTAR

Boljši časi za »Ljubljano«

Sploh pa igrajo nogometaši iz Šiške iz nedelje v nedeljo bolj. V spomladanskem delu jih je premagal je Metalec iz Zagreba. Res je sicer, da so odigrali tri tekme doma, vendar pa bi s takto igro in vero v zmago lahko začeli nabitri točke tudi v gosteh. Njihov uspešen start v spomladanski del prvenstva je toliko bolj razveseljavil, ker predstavljajo moštvo, ki se lahko dvigne še višje. Z vztrajnim in trdim treningom, seveda.

Razočaranje pa smo doživeli v nedeljo na stadionu za Beogradom. Silaba točbna za gledalce je bila, da so videli najboljšo moštvo prve conske lige. To so hitri, ostrini in tehnično ter taktično dovršeni igralci, ki bodo morda v bližnji prihodnosti resno sevede.

Razočaranje pa smo doživeli v nedeljo na stadionu za Beogradom. Silaba točbna za gledalce je bila, da so videli najboljšo moštvo prve conske lige. To so hitri, ostrini in tehnično ter taktično dovršeni igralci, ki bodo morda v bližnji prihodnosti resno sevede.

Zato ni čudno, da na zelenem polju Odred ni osvojil letos še nobene točke. Njegova bilanca so 4 porazi in razlika v golih 3:11, ki pa se lahko nekoliko izboljša, če spreminimo po odločitvi tekmovalne komisije poraz proti Turbinu v zmago.

Posledica slabe igre Odreda je tudi padajoče zanimanje gledalcev za nogomet, kar bo pri izbiri članov druge lige prav gotovo tudi odločilno. Tekme slovenskih ligašev se letos videlo v Ljubljani kakih 7500 gledalcev, na tujem pa 6000. To pa je izevika, ki smo jo pred leti zabeležili na eni sami tekmi druge zvezne lige v Ljubljani.

Izkati vzroke takih ali drugačnih razmer v slovenskem nogometu je precej velika stvar. Kjer je več načrtnega dela in volje, je tudi več uspehov. Za sedaj pa je najbolje zadovoljiti se, da je v Ljubljani vsaj en klub, ki lahko upravičeno kandidira za višje tekmovalje, čeprav morda drugi s to ugotovitvijo ne bo zadovoljen.

Brzojavke

● LONDON, 8. aprila. (Reuter). — V Londonu bo v začetku julija glavni dvoboj med reprezentanca Anglije in Jugoslavije, razen tega bodo naši reprezentanti imeli še neuradno tekmovalje v ombrskih mestih Clactonu in Brightonu. Na dvoboju v Londonu bodo angleške barve zastopali igralci, ki se pripravljajo na olimpijske igre leta 1960 v Rimu.

● CANNES, 8. apr. (AFP). — Na mednarodnem teniškem turnirju so naši reprezentanti dosegli zadovoljiv uspeh. Flečević je po hudem odporu izgubil proti Danču Nilsemu s 4:6 in 5:7. Panjotović je izgubil proti znanemu igralcu Hammarsleyu s 6:4, 2:6 in 3:8. Z ozirom na močne nasprotnike in na začetek sezone smo lahko zadovoljni z rezultati naših igralcev.

● BEOGRAD, 8. aprila. — Troboj najboljših skakalcev v vodo med Jugoslavijo, Avstrijo in Zahodno Nemčijo, bo 1. in 2. julija v Bebelingu. Razen tega bodo naši najboljši skakalci sodelovali letos tudi na tradicionalnem mednarodnem tečaju za skakalce v Bad Kissingu. Tečaj bo od 12. do 22. avgusta.

● BEOGRAD, 8. apr. — Na beograjskem prvenstvu v kroju je zmagan na 4000 m mladi tekmovalac Partizan Subotić, medtem ko je na 7000 metrov osvojil prvo mesto Franjo Mihalčić pred Stritofom, Pavlovičem, Segedinom in Pandurovičem.

● MEXIKO CITY, 8. apr. (Reuter). V kvalifikacijski tekmi za svetovno nogometno prvenstvo je Mexiko premagal reprezentanco ZDA s 6:0 (3:0). Povratna tekma bo ob koncu tega meseca v Los Angelesu.

● MOSKVA, 8. aprila. (TASS). — Trinaajsta partija dvoboja za svetovno prvenstvo med Botvinikom in Smlislovom se je v 46. potezi končala z remijem. Stanje je sedaj 7,5:6,5 za Smlislova. Jutri, v torek, bo na vrsti 15. partija. Bele figure bo imel Botvinik.

● BEOGRAD, 8. apr. Košarkarski klub Partizan je povabilen v Varšavo. Partizan bo v Varšavi gost poljskega prvaka CVKS in bo igral 16. in 18. aprila. Ta turneja je bil v negotovosti, ker se bo 14. aprila začelo naše državno prvenstvo v košarci. Partizan je predlagal Zvezi, da bi prvo srečanje odigral 13. aprila.

Vratarju »Uljanika« ni bilo lahko. Navzlic temu, da je na nedeljski tekmi proti »Ljubljani« branil dobro, je moral štirikrat kapitulirati. V eni izmed njegovih številnih intervencij ga vidimo v borbi z napadalcem »Ljubljane« Lukežičem

MOŽ SLOAN WILSON V SIVEM

Najhuje je bilo vedno nekaj minut pred skokom iz letala. Kar naprej mu je poplesavala pred očmi jasna podoba zdrobljene desne stegenice. Ko je prvič zares skočil iz letala, se je vovak zraven njega napačno spustil in si zdobil desno stegenico. Skozi mišice, ki so jih oklepali pasovi, je pogledal kos hrapave kosti. Fant je sedel in buljil v tisto kost, nazadnje pa se je le nekdo spomnil in mu dal injekcijo morfija. Tom ga ni videl nikoli več, ker so takrat Nemci napadli in je morala njegova enota pustiti vojaka z zlomljeno stegenico, ki je ležal omamljen od morfija in kar naprej strmel v koščeno iver. Tega prizora ni mogel Tom nikoli pozabiti, skoraj pred vsakim skokom — kasneje jih je opravlil še mnogo — si je drgnil desno stegenico. Vsakokrat se mu je prikrdal v zavest tisti stavek, ki ga je vsega olajšal: »Saj ni važno!«

Te besede so napravile nanj čudovit vtis. Pogosto jih je ponavljal, tako da so nazadnje delovale nanj kot nekakšno razodetje. Kadarkoli je prišel tisti trenutek, ko je vstal in se približal odprtini v letalskem trupu, je stopal tako lahkotno, kakor da gre doma v sosednjo sobo.

»Hieronim!« so zavpili mnogi v trenutku, ko so skočili iz letala. Njihovi glasovi so imeli pe-

klenski prizvok. Tom je zavpil samo takrat, kadar so to od njega pričakovali, ves čas pa je čutil notranji mir, če je vztrajno mislil na tisti svoj stavek: »Saj ni važno!« In takrat, v trenutku, ko je skočil in začutil pritisk zraka, ki ga je sekal letalski vtjak, so mu šinile v glavo besede olajšanja: »Saj se nič ne dogaja.« Ko se je padalo odprlo z močnim sunkom, je začutil strašen pritisk v tilniku, in ko je pred neposrednim spopadom na zemlji visel tistih nekaj trenutkov v zraku ves tih in miren, se je rodil v mislih tretji del razodetja: »Zanima me, kaj se bo zgodilo.«

Ko se je tako spominjal preteklosti, se mu je vse skupaj zdelo neverjetno, le tiste tri vsiljive fraze so še vedno imele dovolj moči, da so umirile v železniskem vagonu tudi njega kot enega izmed mnogih potnikov, ki so držali časopise v rokah. Razmišljal je o novi službi in o tistem, čemur pravi Betsy »začetek novega reda«.

Preden je prišel v New York, se je umiril. »Hudiča, čemu vse te krize«, je razmišljal. »Vso vojno sem preživel, pa se še vedno bojim. Vedno sem mislil, da bo mir deloval zares pomirjevalno.« Je ugotvil in še nasmehnil. Ko je stopal po hodniku velike osrednje postaje, je pogledal navzgor in prvič po toliko letih opazil, da so na modrem stropu postajnega poslopja naslikane zvezde. Nekam teatersko so sijale, pa je pomislil, ali bi si od take naslikane zvezde lahko tudi česa želel. Spomnil se je, da bi bila to nerealna želja, zato si je zaželel milijon dolarjev in novo krilo pri babičini hiši z igralnico za biljard in z rastlinjakom, ki bi v njem gojil ohardeje.

XII.

Zgodilo se je, ki je stopal po 42. ulici od osrednje postaje proti svojemu uradu v Schönhau-serjevi ustanovi. Zagledal je moškega v usnjenem suknjiču. Bil je navaden rjav usnjen suknjič z

ovratnikom iz ovčjega kožuha, nenavadno je bilo samo to, da ga je tisti človek nosil poleti. V ta suknjič je bil oblečen črnkat, mrk moški z opičimi hlačami in z modno pisano srajco, čez katero si je bil ogrnil usnjen jopič. Na tem jopiču je bilo nekaj, kar je Toma spomnilo na podobno usnjeno reč, ki jo je že davno nekje videl. Smešno, je pomislil, toliko dela me čaka, pa razmišljam o navadnem usnjenem jopiču. Spomin na usnjeni jopič je bil luknjičav kot rešeto, nekaj, na kar je že pozabil polovico odgovora, vendar dovolj močan, da mu je priklisal v spomin tisto skrivnost, ki se ne sme ponoviti, skrivnost s tajnim pomenom, ki se ga v trenutku ni mogel domisliti.

Hotel je pozabiti na suknjič, zato je hitreje stopil po ulici. Ko je čakal na prehodu čez Peto avenijo, je moški, ki je stal zraven njega, suho zakašljal. Sele tedaj se je Tom spomnil vsega o usnjenem suknjiču. Tako jasno se je vsega spomnil, kakor da dogodka sploh ni nikoli pozabil.

Bilo je leta 1943, nekaj mesecev pred začetkom nemškega napada. Edino, česar takrat ni vedel, je bilo to, da bo Nemčija razpadla na kosce, zakaj zdelo se je, kakor da se bo vojna vlekla v neskončnost. Zgodilo se je, da je decembra, v začetku decembra ubil človeka v usnjenem suknjiču samo zato, ker mu je bil suknjič potreben.

Ne, saj ni bilo tako. Čemu bi stvari slikal bolj črne, kot so bile v resnici. Človek v usnjenem suknjiču je bil oborožen, sovražnik je bil, za sovražnika ga je zakonito razglasilo mnogo dežel. Bil je Nemeč, Nemci pa se razlikujejo od drugih narodov, vsaj takrat se mu je zdelo tako. Kako težko si je zdaj predstavljati Nemeč iz tistih dni! Bili so nepremagljivi. Bili so podjetni, poklicni vojniki, vsi drugi pa amaterji. Bili so hladni in neusmiljeni. Uničevali so žide. Postrelili, požgali in s plinom so uničili milijone nedolžnih ljudi! Smejali so se slabosti in uživali v krutosti, delali

so metodično, vse po načrtu. Sprožili so vojno, zato je padla tudi vsaka krivda nanje. Moškemu v usnjenem suknjiču je bilo osemnajst let.

Za božjo voljo, to sploh ni važno! Tom je pogledal prometni znak na križišču Peto avenije. Moški, ki je stal zraven njega, je spet zakašljal. Ta kašelj ga je spomnil na vse.

»Zdaj poslušajte! Osnovno, o čemer si morate biti povsem na jasnem, je to, da se tu ne moremo igrati!«

Ta nenavaden stavek si je bilo treba zapomniti. Izgovorjen je bilo trdo, prej potrdilo dejanskega položaja kot izraga sile, morda nekoliko preveč poudarjen, podoben izgovorjavi učitelja, ki stoji pred nekoliko zmedenimi učenci. Bil je glas starega, izkušnega vodnika, ki je naučil Toma, kako je treba napasti fanta v usnjenem suknjiču, glas starega, izkušnega podoficirja, ki mu je Tom v dobesednem pomenu besede dolžan hvala za življenje, kajak če bi se ne bil naučil tiste vaje, bi bil prav tako kot fant v usnjenem suknjiču samo bolesten spomin.

»Zdaj poslušajte! Osnovno, o čemer si morate biti povsem na jasnem, je to, da se tu ne moremo igrati. Ko boste za sovražno bojno črto, za vas ni ujetnikov! Če boste koga ujeli, boste morali bedeti vso noč in paziti nanj, hudič pa bo že našel kak način, da vas bo zgrabil. Z omahovanjem ni nič. Če opazite Jerryja, ne počenajte kavbojskih neumnosti in ga ne pozivajte, naj dvigne roke. Ustrelite pasjeva sina, po možnosti v hrbet, ker je tako manj nevarno. Nismo prišli zato sem, da bi se igrali. Da mi ne bo kdo pomagal kakemu ranjencu! Takle ranjencet se lahko z ročno granatno ali samokresom. To sem videl že stokrat. Z omahovanjem ni nič. Ne bližajte se ranjencem, postrelite jih, preden pridete blizu. Tu se ne bomo igrali!«

Jerry — Nemeč, Svaba.

DNEVNOVICE

Nenadkrljiva je ULTRAGIN... FLEX je najbolje sredstvo za slanje madezev... PEPE odstranje s krema proti pgam EVELINE...

EKSPERIMENTALNO GLEDALISCE Ljubljana, Križanke, Viteška dvorana... Torex, 9. aprila ob 20: Platon-Sovre...

PREDAVANJA

Zruženje rezervnih oficirjev Juljanje, podobor 24 talcev Ljubljana... Pridroslovno društvo v Ljubljani... Elektrotehnično društvo Slovenije...

MESTNO GLEDALISCE LJUBLJANA Gledališka pasaža... Torex, 9. aprila ob 20: Umetniško pripravovanje Cankarjevih del...

ISOL čisti kovine in steklo! KONCERTI Orkester Glenn Miller koncertira 21. aprila ob 18. uri v Unionu... GLEDALISCA SLOV. NARODNO GLEDALISCE DRAMA... ROCNE LUTKE... DEZURNNA LEKARNA... KINO... SLOV. NARODNO GLEDALISCE... OPERA...

SENTJAKOBSKO GLEDALISCE Ljubljana, Mestni dom... Cetrtak, 11. aprila ob 20: Ogrinec... PETEK, 12. aprila ob 16.30: J. Malik... SOBOTA, 13. aprila ob 20: L. Bobič... NEDELJA, 14. aprila ob 18: Grimm-Skufca...

MESTNO LUTKOVNO GLEDALISCE MARIONETE... Levstikov (Sentjakiški) trg št. 2... Cetrtak, 11. aprila ob 17: Tauter-Novy... PETEK, 12. aprila ob 16.30: J. Malik... SOBOTA, 13. aprila ob 17: F. Milčinski... NEDELJA, 14. aprila ob 11: J. Malik... ROCNE LUTKE... DEZURNNA LEKARNA... KINO... SLOV. NARODNO GLEDALISCE... OPERA...

VESTI IZ KRANJA

PRESENOVO GLEDALISCE KRANJ Torex, 9. aprila ob 20: William Inge: Avtobusna postaja, Komedija... Sreda, 10. aprila ob 20: Večer sodobne neme odrske igre... CETRTEK, 11. aprila ob 16: William Inge: Avtobusna postaja... PETEK, 12. aprila ob 16 in 20: Ronald Deiderfeld: Visok je zid... SOBOTA, 13. aprila ob 20: Alojz Remec: Magda... NEDELJA, 14. aprila ob 16 in 20: A. Remec: Magda... KINO... 2 RIJEDA... KINO... Z IJESNIC IN OKOLICE... II. program... CELJSKE VESTI... KINO... DROBNI OGLASI...

RADIO LJUBLJANA

Sporod za torek, 9. aprila 5.00-7.00 Dobro jutro, dragi poslušalci... 7.00-8.00 Reklame in obvestila... 8.00-9.00 Naš jedilnik... 9.00-10.00 Franc Koren... 10.00-11.00 Mali dopoldanski koncert... 11.15-11.30 Od melodije do melodije... 11.30-12.00 Pologneze in nokturne... 12.00-12.30 Slovenske narodne... 12.30-13.00 Kmetijski na-sveti... 13.00-13.30 Divertimento za klavir in orkester... 13.30-14.00 Pisan operni sporod... 14.20-14.30 Zaminitvosti iz znanosti in tehnike... 14.35-15.15 Naši poslušalci čestitajo... 15.15-15.35 Tečaj francoskega jezika... 15.35-16.10 Popoldanski simfonični koncert... 17.10-17.30 Zabavna in plesna glasba... 18.00-18.30 Sportni tednik... 18.30-19.00 Domače aktualnosti... 19.00-19.30 Zabavna glasba... 19.30-20.00 Radijski dnevnik... 20.00-20.30 Pesmi o pomladi... 20.30-21.00 Radijska igra... 21.00-21.17 Koncert velikih zabavnih orkestror... 22.15-23.00 UKV program: Zaplesimo... 23.00-24.00 Od-daja za tujino... II. program... 12.30 Pisana vrsta zabavnih skladb... 13.00 Napoved časa, poročila in vremen-ska napoved... 14.20 Ljubljanski kronika... 14.35 Mladinski in pionirski zbori pojo... 15.00-15.15 Napo-ved časa, poročila in vremenska na-poved... 22.15-23.00 Zaplesimo...

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO «UNION»

Premiera amer. barvnega filma »BOSONOGA GROFICA« Brez tednika. Predstave ob 16, 18.30 in 21. V glavni vlogi Humphrey Bogart, Ava Gardner, Edmond O'Brien in Rossano Brazzi... KINO «KOMUNA» Amer. barvni cinemasopski film »MED NEBOM IN ZEMLJO« Brez tednika. Predstave ob 15, 18 in 21. V glavni vlogi John Wayne... KINO «SLOGA» amer. barvni film »Overland Pacific«... KINO «VIC» italijanski film »V znamenju Venere«... KINO «SOCA» amer. film »Upor na ladji Bounty«... FILMSKO GLEDALISCE Ljudske univerze, Gospodarsko razstavišče...

KINO «KOMUNA» »MED NEBOM IN ZEMLJO«

Brez tednika. Predstave ob 15, 18 in 21. V glavni vlogi John Wayne. Ob 10 matineja istega filma. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO «SLOGA» amer. barvni film »Overland Pacific«... KINO «VIC» italijanski film »V znamenju Venere«... KINO «SOCA» amer. film »Upor na ladji Bounty«... FILMSKO GLEDALISCE Ljudske univerze, Gospodarsko razstavišče...

predvaja švedski film »Gospodi-na Julija«... MLADINSKI KINO LJUDSKE MI-LICE, Kolnikova 8, predvaja amer. film »Borec«... KINO «LITOSTROJ» amer. barvni film »Karneval v Texasu«... FILMSKO GLEDALISCE Ljudske univerze, Gospodarsko razstavišče...

V PRODAJI SO SREČKE PRVOMAJSKE LOTERIJE Dobitki od 2,000.000 do 800 dinarjev v skupni vrednosti 112,000.000 dinarjev

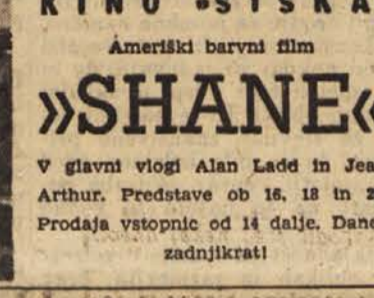
KINO «TRIGLAV»

Jugoslovanski film ZASLEDOVANJE Tednik. V glavni vlogi: Ljubisa Jovanović in Milena Sijacki. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 13 dalje.

KINO «SISKA»

Ameriški barvni film »SHANE« V glavni vlogi Alan Ladd in Jean Arthur. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Danes zadnjikrat!

Oglase ZA VSE IZDAJE »BORBE« SPREJEMAJO PODRUZNICE IN UPRAVA LJUDSKE PRAVICE

Vesti iz Maribora DEZURNNA LEKARNA Torex, 9. apr. 1957 lekarna »Pri gradu«... KINO »PARTIZAN« sovj. barvni film: »Vojak Ivan Brovkin«... SLOV. NARODNO GLEDALISCE Torex, 9. aprila ob 19.30: Salacrou: »Zgodba za smeh«... OPERA Torex, 9. aprila ob 19.30: G. Verdi: »Othello«... ZAHVALA Vsem sorodnikom in prijateljem, ki so sočustvovali z mano in pospremili na zadnji poti mojega sina OSKARJA KURETA se iskreno zahvaljujem... Ljubljana, 8. aprila 1957. ZALUJOČA MATI EMILIJA KURET

ist ljubljanske Opere Miro Braj-nik. Red Sreda, V Slovenskem narodnem gledališču v Mariboru je od 8. t. m. pa do vključno srede, 10. t. m. razstava »Uprizoritve Shakespearovih in Mozartovih del v Angliji«... DROBNI OGLASI STANOVANJE, enosobno, suho in sončno v Polju pri Ljubljani... BALN KROGLE dobite pri Lovrencič-Pipar, Dobrunje.

Podjetje TELEKOMUNIKACIJE LJUBLJANA-PRZANJ sprejme takoj v službo: dva materialna knjigovodja Pogoji: ekonomska srednja šola ali srednja šola z dve-letno prakso šefa meznega oddelka Pogoji: ekonomska srednja šola in 5 let prakse v meznem knjigovodstvu, ali v drugih podobnih poslih stenodaktilografko Pogoji: srednja šola več administrativnih moči Pogoji: znanje strojepisja Zglasite se osebno ali pošljite ponudbe na zgornji naslov: 1000 a

Natečaj za štipendije francoske vlade za poletni tečaj francoskega jezika v Grenoblu SEKRETARIAT ZA PROSVETO IN KULTURO ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA razpisuje natečaj za štipendije francoske vlade za poletni tečaj francoskega jezika, ki bo julija in avgusta 1957 v Grenoblu. Pravico do sodelovanja pri natečaju imajo predavatelji in profesorji francoskega jezika na srednjih, strokovnih in drugih šolah. Prošnje predložite svetom za šolstvo oziroma prosveto ljudskih republik. Osebe iz zveznih ustanov naj vlagajo prošnje naravnost pri sekretariatu za prosveto in kulturo Zveznega izvršnega sveta - oddelku za štipendije, šolanje in izpopolnjevanje v inozemstvu, Beograd, Božidara Adžije 11. Prošnji priložite: 1. podroben življenjepi, 2. overjen prepis diplome 3. priporočilo ustanove, v kateri je prosilec zaposlen, 4. zdravniško spričevalo, 5. overjen prepis spiska iz rojstne knjige, 6. štiri fotografije. Prošnje sprejemamo do zaključno 25. aprila 1957. Prijave, ki bodo prispele po določenem roku ali tiste, ki jim bo manjkala ena od naštetih prilog, ne bodo upo-števane. Predloženih dokumentov ne bomo vračali. IZ SEKRETARIATA ZA PROSVETO ZVEZNEGA IZVRŠNEGA SVETA 1179

Podjetje TELEKOMUNIKACIJE LJUBLJANA-PRZANJ sprejme takoj v službo več inženirjev in tehnikov za delo v laboratorijih (telefonija, televizija, sprejemniki in kemični laboratoriji) Nastop službe takoj. Plača po tarifnem pravilniku, oziroma po dogovoru. - Prevoz v tovarno zagotovljen. Zglasite se osebno ali pošljite ponudbe na zgornji naslov. 1000 b

TUNAK se je izgubil

Pred kratkim so imeli v eni londonskih porodnišnic nenavadno slovesnost, ki je bila hkrati tudi zaključno dejanje drame izpred leta dni. — Bilo je neke noči lansko pomlad. Zena nameščenca Cobrina je dobila trojčke, pri porodu pa je bila potrebna transfuzija krvi. Zdravniki so poklicali šest dajalcev z isto skupnino: njihova kri je rešila življenje materi in otrokom. — Po letu dni so se sešli na vabilo bolniške uprave, dajalci krvi in mamica z zdravimi trojčki. Tako se je zgodilo prvič, da je kak angleški darovalec izvedel, komu je dal svojo kri; kako je bilo na popoldanski zabavi, pa kaže gornji posnetek.

Pilot, ki je vrget atomsko bombo, se zdravi v zavodu za duševne bolnike

Pred dnevi so pisali ameriški listi o majorju Eatherlyju, enem izmed ameriških vojaških junakov iz druge svetovne vojne. Bivšega majorja, ki ima nekaj najvišjih vojaških odlikovanj, so pred kratkim zaprli že drugič v nekaj mesecih, vprašanje pa je, ali ga bodo obsodili ali poslali v zavod za duševne bolnike.

Claude Eatherly je v Ameriki precej znano ime, o njem so pisali zlasti v zadnjih dneh vojne z Japonsko. Major Eatherly je bil eden izmed pilotov, ki so se s štirimotornimi bombniki B-29 odpravili nad Hirošimo. Poleti 1945 so skupino tedaj najboljših pilotov poslali na Tinian, kjer so piloti pod palmami obiskovali poseben tečaj. To je bila tako imenovana 509. skupina ameriških letalskih sil. Pilote so izločili za upravljanje novih letal tipa B-29, ki so bombardirala japonska mesta. Med temi so izbrali pet ljudi, ki so prišli kasneje v zgodovino. Vsakega izmed njih so natančno proučili, zakaj ti ljudje naj bi bili vrhovi prvo atomsko bombo.

Eden med njimi je bil major Eatherly, ki se je bil prostovoljno prijavil k letalcem in se že v pilotski šoli tako izkazal, da je v

kratkem času prevzel vodstvo enega najboljših aparatov ameriškega letalstva. Mož je bil nenavadno pogumen in zanesljiv pilot, ki je tvegati samo takrat, kadar je videl pred seboj otipljiv rezultat.

Prve dni avgusta 1945 se je odpravil s tremi drugimi bombniki istega tipa proti Japonski, da bi skupno izbrali cilj za letalo, ki je nosilo atomsko bombo. Piloti seveda niso slutili, za kakšno bombo izbirajo cilj, čeprav so vedeli, da se obeta novo orožje. Major Eatherly je pregledal Hirošimo. Ugotoviti bi moral, ali so pogoji za bombardiranje ugodni, ter se vrnil do oporišča in popeljati omenjeno letalo nazaj nad Hirošimo. Major Eatherly je to opravil. Potem, ko je padla atomska bomba, je letalo nekaj časa krožilo blizu Hirošime in zbiralo podatke.

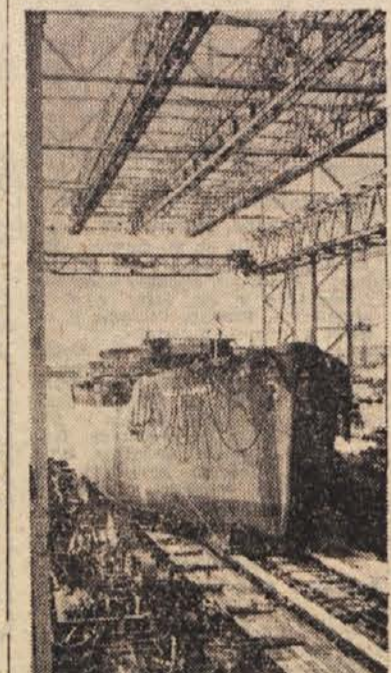
Nekaj dni kasneje je major ponovil podobno nalogo nad Nagasakijem. Japonska je kapitulirala, vojna se je končala, major pa je prejel vrsto najvišjih vojaških odlikovanj. Kot vojak je preživel v letalstvu sedem let, nato pa se je vrnil v Texas.

Takrat se je začela tragedija. Družinski člani so opazili, da se je Claude močno spremenil. Zbuja se je ponoči in pripovedoval svoje sanje. Rekel je, da se je v gorečem letalu vozil nad Tokijem. — Vojna se je sicer končala, s tem pa se je začela osebna tragedija pilota, ki je spustil atomsko bombo. Leta 1950 so ugotovili, da ima major Eatherly hude duševne motnje, zato so ga sprejeli v bolnišnico veteranov, kjer so ga skušali ozdraviti živčnosti.

Bivši major pa je večkrat pobegnil iz bolnišnice, policija ga je nekajkrat aretirala v New Orleansu, nato pa se v dveh drugih ameriških mestih. Potepal se je in kradel, zato se je žena ločila od njega. Pred tremi leti so ga

prvič zaprli zaradi prevare. Po prihodu iz zapore se je družil z nekimi znancom iz bolnišnice; policija ju je aretirala, ker so ju osumili roparskih napadov. Oba so poslani v bolnišnico, po treh mesecih pa so ju spet izpustili. »Ne vem, zakaj sva to storila.« pravi bivši junak, ki je zdaj prava človeška razvalina. »Denarja nisva potrebovala.« Eatherly prejema izdatno pokojnino.

Prejšnji teden so ga spet zaprli. Obdolžili so ga v loma v vrsto poštinih uradov zahodnega Teksasa. Po roparskih vlomih se je spet zatekel v bolnišnico, od koder so ga prepeljali v preiskovalni zapor.

Po svetu gradijo zadnja leta čedalje večje cisterne ladje. Posnetek kaže splovitev 36.000-tonskega tankerja v bremenski ladjedelnici. Ladja, ki jo je naročil neko angleško pomorsko podjetje, je doslej največja, kar so jih izdelali v Bremenu, zmogla pa bo 17 vozlov na uro.

Drobne ZANIMIVOSTI

ZENA V KURNIKU

Pred kratkim je dobil 80-letni sicilski kmet deset let zapore, ker je imel svojo zeno do smrti zaprt v kurniku. Vložil je pritožbo, visje sodišče pa mu je naložilo še tri leta, ker so med tem časom zbrali nove podatke o njegovem krutem ravnanju z zeno.

IZNAJDLJIVI KMET

Lastnik peruvijske farme v Wuppertalu je izračunal, da bo zaslužil več kot desetletje, če bo spremenil svojo 4000 kvadratnih metrov veliko farmo v teren, na katerem se bodo ljudje učili šofirati. Vsi, ki bi se radi naučili voziti avto čimprej, in pa tisti, ki si še niso pridobili dovolj spretnosti, da bi lahko vozili prošnjo za sofersko izkaznico, se lahko na tej farmi naučijo voziti, ker je kmet zgradil steze z različnimi avtomobilskimi znaki in druge ovire, ki jih morajo premagovati šofirji. Farmar je zgradil celo hibridček, na katerem se kandidati za soferje vadijo v vožnji navkreber. Za teren mu plačujejo od ure.

ULICE V BARVAH

Kaže, da bodo mestna cestna kmalu spremenila enolično podobo ulic. Tako bodo znamenovana cestista iz mesta v predmestje z rdečo barvo, avtomodre ceste bodo peljale okoli mesta, rumena cestista pa bodo zaznamovala preprovo parkiranja. V Zahodni Nemčiji so izdelali poseben cestni beton, ki je z njim mogoče barvati cestista, da ji ne bosta mogla do živga na prah ne dež.

SE HITREJE

Hitrostnih rekordov je zdaj že toliko, da jih je kar težko spremljati. Ameriško transporthno letalo na reaktivni pogon je pred kratkim preletelo 3700 km dolgo pot od Seattle do Washingtona v treh urah in 48 minutah. Letalo je povprečno 990 km na uro.

ČETVORČKI V ITALIJI

Neka 33-letna učiteljica iz Pise — to italijansko mesto — ima sloveči nagnjeni stolp. Je rodila pred dvajsetimi leti, in sicer tri fantke in deklico. Mati in novorojenčki se dobro počutijo, znano mesto pa je s tem dobilo vsaj za letošnjo turistično sezono novo senzacijo.

SINTETIČNI PENICILIN

Penicilin, ki so ga doslej pridobivali iz posebne plesni, bo v bodoče mogoče proizvajati tudi v kemičnem laboratoriju. Neki ameriški izdelatelj kemije je sintetiziral izdelal deset vrst penicilina. Pravijo, da ga bodo poslej lahko uporabljali tudi občutljivi bolniki. Sintetični penicilin je nekoliko dražji od doseganega, ima pa prednost, da povzročitelji bolezni ne morejo mobilizirati obrambnih sredstev proti njemu.

NA PRAVEGA JE NALETEL

V italijanski Modeni je policija zaprla devet ljudi, ki so jih obtožili igrarine z mamili. Policija je spravila na sled eden izmed aretiranih. Studenta medicine je prošil, naj pregleda bell prašek in ugotovi, ali je res kokain. Tisti študent pa je bil nameščenec kriminalistične policije, ki je na fakulteti poslušal predavanja o mamilih in je zadevo takoj prijavil predstojnikom.

LEPOTA STARIH INSTRUMENTOV

Ceprav so znanstveni instrumenti orodje za posebne namene, si konstruktorji in proizvajalci že od nekdanj prizadevajo, da jih izdelajo tudi v lepi in skladni zunanji obliki. To še posebej velja za številne znanstvene priprave, ki so bile izdelane pred več stoletji, čeprav je treba povedati, da to načelo še vedno drži.

Skladnost je opaziti v ustreznih oblikah in razmerjih, prav lepota takšne vrste pa je značilna tudi za številne sodobne instrumente. Ti imajo preprosto in skladno, mojstrsko dognane oblike, hkrati pa so okusno obarvani. V minulosti so izdelovalci dodajali k temu tudi številne ornamente. Zanimivo bi bilo na kratko pregledati zbirke raznih znanstvenih priprav, ki jih imajo v tujih tehniških muzejih. Tako so bile na primer uteži, ki so jih uporabljali Babilonci, pogosto izdelane v obliki majhnih živali. V srednjem veku so številne znanstvene priprave izredno lepo okrasili z ornamentiko. Vse to so bili izdelki spretnih umetnikov: rezbarjev in zlatarjev.

V londonskem znanstvenem muzeju zbujajo pozornost trije izredno skladni znanstveni instrumenti. Gre za naprave, ki so z njimi določali zemljepisno širino, izdelal pa jih je v 17. stoletju neznan francoski mojster. Tudi mikroskopi so že zdavnaj znani, vendar obiskovalec nehoti obuduje umetniško izdelan mikroskop iz leta 1761. Ceprav je mikroskop za današnji okus vse preveč okrašen in bi bil morebiti bolj uporaben kot izreden okrasni predmet, je ta mojstro-

vina umetnosti in spretnosti značilna za stoletje elegancije.

Muzej zgodovine znanosti v Firencah hrani številne naprave iz Galilejevega časa. Tam si je mogoče ogledati avtomatično računalo, teodolit, različne barometre in termometre, pa tudi majhno stekleno želvo, klinični termometer iz 17. stoletja. Muzej ima že dolgo tradicijo in so vsi predmeti bili nekoč izdelani kot okrasni za vladarske hiše.

Tehniški in znanstveni muzej v Firencah je urejen na solidni znanstveni osnovi. Vsak prostor je določen za posebno znanstve-

no področje. Optika je zastopana z italijanskimi, angleškimi, francoskimi in nemškimi mikroskopi in lečami iz 17. in 18. stoletja. Muzej hrani tudi prve teleskope in druge optične naprave.

Matematika, elektrika, kemija in medicina imajo vsaka svoj prostor, vendar je med vsemi najbolj privlačna astronomska zbirka, ki obsega med drugim tudi znameniti arabski nebesni globus iz 10. stoletja, različne astrolabe, to je naprave za določanje položaja zvezd, med njimi eno celo iz dobe Karla Velikega. — Tako ponazarjajo ti znanstveni muzeji napredek znanosti in tehnike, hkrati pa so tudi stalne razstave starih umetniških izdelkov.

V Ljubljani je največ zdravnikov

Kakšen je položaj naših mest glede zdravstva, bomo najbolje ponazorili z nekaterimi podatki. Glede števila prebivalcev na enega zdravnika je na najboljšem Ljubljana s 315, njej sledi Beograd s 394 in Zagreb s 380 prebivalci na enega zdravnika, mnogo na slabšem pa je Subotica s 1690, Zenica s 1579, Niš s 1552 itd.

Po številu prebivalstva na bolniško posteljo je na najboljšem Pula z 28, sledijo pa Reka 38, Celje 39, Tuzla 48, Banja Luka 49, Ljubljana 50. Druga mesta, med njimi tudi Zagreb in Beograd, precej zaostajajo za naštetimi. Na vrhu liste glede števila lekarn je Dubrovnik pred Kragujevcem, Subotico in Nišem. Prav na dnu tega seznama je najti Zagreb, Ljubljano, Sarajevo in Skopje. K temu je treba dodati, da imajo v teh mestih urejene — kakor na primer v Ljubljani — velike in sodobne lekarnice, ki zadovoljujejo zelo veliko število prebivalstva.

Tehniška visoka šola v Hannoverju je pred kratkim pripravila razstavo »200 let fine mehanike, optike in fotografije«. Med drugim so pokazali na tej razstavi tudi prvo kovinasto kamero na svetu, izdelano na Dunaju leta 1840. — Posnetek kaže mladega obiskovalca pri pogledu skozi prvo kovinasto kamero.

ANTARKTIČNA RAZSTAVA

V Imperialnem inštitutu v Londonu so sredi marca odprli veliko razstavo, ki je posvečena britanskemu raziskovanju in znanstveni dejavnosti na področju Antarktike. Na razstavi je predvsem prikazano delo raziskovalnega oddelka Falklandskega odvisnega področja. Ta odsek je organizacija, ki opravlja raziskovanja in znanstveno delo na britanskem področju antarktične celine.

Poseben del razstave je namenjen transantarktični ekspediciji držav Britanske skupnosti narodov in njenemu prispevku v okviru Mednarodnega geofizikalnega leta. Med številnimi zanimivimi predmeti si je mogoče na tej razstavi ogledati: model v normalni velikosti antarktičnega taborišča na saneh, kakršne uporabljala raziskovalni odsek Falklandskega odvisnega področja v značilnem antarktičnem okolju, nadalje model dela barake v oporišču ter številne predmete

oziroma instrumente za izdelovanje zemljevidov in fotografiranje iz zraka.

V istem oddelku so tudi primerki radijske in znanstvene opreme, vremenslovni balon, ki je opremljen z radijsko sondo in oddaja signale, ter voščena kipa znanih arktičnih raziskovalcev Scotta in Shackletona, ki so si ju morali za to priložnost izposoditi iz muzeja voščenihi figur. Nadalje so na razstavi še modeli ladij in ledolomilcev ter dolga vrsta predmetov zgodovinskega pomena, med njimi ene izmed Scottovih sani in kip Shackletonovega psa vodnika.

Med številnimi razstavljenimi fotografijami je seveda tudi več fotografij Edinburškega vojvode, ki so bile posnete med nedavnim štirimesečnim križarjenjem po morjih južne poloble. Kakor je znano, je edinburški vojvoda ob tej priložnosti obiskal in nekaj časa bival tudi na Falklandskem otočju.

Znani moderni slikar Pablo Picasso zdaj stalno živi v južno-francoskem mestu Antibes, ki ga je pred kratkim proglasilo za častnega meščana. Posnetek kaže umetnika po prejemu diplome.

Kar z dvema nevestama hkrati se je pred dnevi poročil v Singapuru uradnik v kitajski četrti Goh Kong Tai. Obe nevesti sta mu hkrati ponudili zakonski pristan, in ker se ni mogel odločiti za eno ali za drugo, si je izbral kar obe, kar je bilo, kot se zdi, tudi nevestama prav. Posnetek kaže »zakonski trio« takoj po ročnem obredu.

Stoletnica orhidej

Na letošnji razstavi združenja britanskih gojiteljev orhidej, ki so jo odprli sredi minulega meseca v Londonu, so zaznamovali mnogo več obiskovalcev iz vseh dežel sveta kakor kdaj koli doslej. S to razstavo je združenje proslavilo tudi stoletnico križanja orhidej, kar so prvič poskusili prav v Britaniji.

Na sami razstavi si je bilo mogoče ogledati nad 100 vrst različnih orhidej v skupni vrednosti več tisoč funtov. Britanske križance orhidej pošiljajo že od nekdanj v številne države in kraje sveta, saj večina velikih zbirk orhidej v ZDA in v Avstraliji izvira prav iz britanskih vrstov.

Seveda je bila letošnja razstava prav tako pisana kakor vse dosedanje, če ne še bolj, in je vsekakor zbudila nenavadno veliko mednarodno zanimanje ne le med gojitelji in kupci, marveč tudi med mnogimi ljubitelji, ki se bolj in bolj navdušujejo za te lepe eksotične cvetove.

Ustvaritev ene same zbirke orhidej zahteva praviloma mnogo let vztrajnega dela, saj je treba za rast, razvoj in cvetenje uspešnih križancev precej let. Pred nekaj leti je neki ameriški kipec ponudil za eno samo rastlino okoli 10.000 funtov Sterlingov, vendar je ponosni lastnik te orhideje baje zavrnil ponudbo. Vsekakor privabljajo takšne pravljice med gojitelje orhidej vrsto ljudi, ki morebiti na skrivaj pričakujejo, da se bo tudi njim kdaj nasmehnila nenadna sreča.

Zadnje čase modernizirajo Britanci tudi pošto službo. Tako so na primer v Southamptonu uvedli elektronski stroj, ki sortira pisma. Po nekajmesečni preizkusni dobi nameravajo opremiti s takimi stroji vse glavne poštne urade velikih mest.